Година I — 5 августа — ЦЕТИЊЕ — 18 августа 1942. — Бр. 43

ИЗЛАЗИ уторником и суботом
УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА Његошева Бр. 7 ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА БРОЈ 64
ПРЕТПЛАТА: МЈЕСЕЧНО Lit. 8·—
ПОЈЕДИНИ БРОЈ Lit. 1·—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Имендан Њ. В. Италијанске Краљице и Царице

Широко помиловање интернираних Црногораца

Данас, 18 августа, слави се имендан Њ. Вел. Краљице и Царице Јелене Савојске.

Његова Екселенција Гувернер, желећи да овај свечани дан повеже са актом милости, одлучио је да ослободи том приликом 900 Црногораца, интернираних у концентрационим логорима, те да их врати њиховим породицама.

Њ. Е. Гувернер вјерује да ће тај његов поступак цијели народ Црне Горе правилно схватити као знак што бржег враћања земље нормалном животу.

Њ. Е. Гувернер позива сва лица обухваћена овим актом да упуте своје мисли Њ. В. Краљици и Царици, и да се покажу достојна тог милосрђа, посвећујући се плодном и мирном раду.

Данас слави свој шездесет и девети имендан Њено Величанство Краљица и Царица Италијанске империје Јелена Савојска-Петровић, ћерка Краља Николе и Краљице Милене, рођена 27 децембра 1872 по старом календару, у двору својих родитеља на Цетињу.

Краљ Никола био је најизразитији претставник црногорског племена, ујединивши у себи све витешке особине својих предака и геријалну бистрину неумрлог Његоша. Његова мајка блаженоупокојена Стана била је сестра почившег војводе Марка Миљановића. Блаженоупокојена Краљица Милена била је ћерка почившег војводе Петра Вукотића. Према томе у жилама Краљице и Царице Јелене тече најчистија крв најстаријих и најславнијих наших породица. Наслиједила је расну грациозну лепоту, благородну душу мајке Краљице Милене и високу интелигенцију Свога славног оца Краља Николе. Зато је и могла, као активно сјесити на Пријестолу старога Рима поред Свог Узвишеног Супруга Краља и Цара Виктора Емануела III и задобити неподијељену љубав културног и префињеног италијанског народа.

Узорна супруга, мајка и италијанске круне, дала је Пријестолу и са мајчинском љубављу одњивила прекрасну младости, — најљепшу породицу у Европи: сина Умберта, будућег Краља и Цара, ћерке Јоланду, Мафалду, Јоану Бугарску Краљицу и Марију. Срећна мајка, данас већ стара-мајка која има бројну унучад, још увијек кријепка и млада, неуморно ради, поред Свог Узвишеног Супруга, за добро Свог народа. Њено благотворно дјеловање осјећа се како у самој Италији тако исто и у прекоморским и окупираним земљама.

Краљице и Царице! Цвијеће наших гора! Срећан Ти и дуговјечан имендан! Нека Ти Господ Бог подари срећан и дуг живот, на срећу Твога народа, на срећу човјечанства!

Краљице и Царице! Не заборави Твој родни крај, који у невољи цвили! Наше горе нијесу биле никада без људи, оне то нијесу ни сада. Опрости заблудјелима, Племенита и Велика Душо!

Живјела Краљица и Царица!
Живио Краљ и Цар!
Живио Дуче!
Живјела Италија!

Њ. В. Краљица и Царица Италије Јелена Савојска - Петровић

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE PRNJAVIĆ

Мусолинијева похвала јуначким побједницима у великој поморској бици у Средоземном Мору

Дуче је упутио сљедећу прокламацију наоружаним снагама, Краљевској морнарици и Краљевском ваздухопловству:

„Официри, подофицири, војници, морнари и авиатичари! 11, 12 и 13 августа уништили сте послије жестоке битке непријатељске снаге, које су још једном покушале да се упусте у авантуру у римском мору. Непријатељ, који је обично тако спор и увијек касни, присиљен је, обзиром на тежину своје катастрофе, да призна губитке и да призна сјајну побједу. Његово бродовље, погођено вашим бомбама и вашим торпедима, почива на дну Средоземнога Мора. Њемачки другови, у братској сарадњи са вама, борили су се дању и ноћу уз вас и задали непријатељу смртоносне ударце.

Официри, подофицири, војници, морнари и авиатичари! У кратком току од два мјесеца задали сте најдубље понижење и сломили понос негдашње господарице мора. Смањили сте јој престиж и моћ. Италијански народ се поноси вама. Поздрав Краљу! Мусолини.“

Из Главнога стана италијанских наоружаних снага, 15 августа XX године.

ИТАЛИЈАНСКИ БИЛТЕН БРОЈ 812 ОД 17 АВГУСТА 1942-XX

Главни Стан Италијанских Наоружаних Снага јавља:

На египатском фронту је владала прошлих дана јача извиђачка активност. У патролним сукобима ухватили смо неколико заробљеника. Током многобројних и живих двобоја између обостраних ловачких формација оборили су њемачки авијатичари 14 британских авиона. Напади противничког ваздухопловства на Марса Матрух и Тобрук задали су незнатну штету. Противавионска артиљерија је погодила и разорила један Бефуфигхтер. Један други непријатељски авион, нападнут од стране наших ловаца из пратње једног конвоја, стропоштао се у пламену близу киренајске обале.

ВАНРЕДНИ ЊЕМАЧКИ БИЛТЕН ОД 17 АВГУСТА 1942-XX.

Фиреров Главни Стан јавља:

Њемачке подморнице потопиле су у сјеверним морима, дуж обала Сјеверне и централне Америке, западно од Африке и у Атлантику 19 трговачких бродова из састава конвоја који су пловили било под пратњом било самостално, у укупном износу од 105.772 тоне и 2 транспортне једрењаче. Три друга брода тешко су оштећена торпедима. Њихово потапање није се могло провјерити услед брзе интервенције снажне одбране.

Службено путовање Њ. Е. Гувернера

ЦЕТИЊЕ—НИКШИЋ—ШАВНИК—ЖАБЉАК—ПЉЕВЉА

Његова Екселенција Гувернер Црне Горе, у пратњи Своје Господје и уског круга Својих официра, посјетио је Никшић, Шавник и Пљевља. Иако за његово путовање нијесу извршене никакве претходне припреме, народ је излазио и одушевљено поздрављао Екселенцију Гувернера, гдје год се дознало за долазак. Нарочито је у томе предњачио град Никшић. Још од раног јутра народ је почео излазити при уласку у варош да види и поздрави свог Високог Госта и заштитника.

У 9 сати и четврт већ је било на окупу читаво грађанство Никшића у беспрекорном реду, на челу са својим вриједним и заслужним претсједником госп. Јеревом Шаулићем. Поред њега је запажена елита града Никшића: претсједник Окружног суда Вучинић, начелник среза Котлица, директор гимназије Љумовић, претсједник Среског суда Вукићевић, цјелокупно свештенство на челу са својим старешином протом господином Чуковићем и многи други.

Чим је Екселенција Гувернер стигао проломило се громко и дуготрајно:

„Живио Гувернер! Живио Спасилац Црне Горе“!

Када је Екселенција Гувернер изашао из кола, пришао му је претсједник општине Шаулић и са неколико бираних ријечи пожелио добродошлицу, у којој је између осталог казао:

„Ваша Екселенцијо!

Будите увјерени да у Вама гледамо пријатеља и заштитника. Бићемо лојални у сваком погледу и старати се свима силама да по интенцијама Ваше Екселенције радимо за добро нашега народа. У то име позивам грађанство да поздравимо свога Високога Госта са:

Живио Гувернер Црне Горе, Његова Екселенција Пирџио Бироли!

Да живи Дом Савојски!

Да живи Дуче, препородитељ Италије и нове Европе!

Живјела Италија!“

Народ је громко прихватио претсједникове ријечи и поклике иза чега су приступиле три дјевојчице: Вјера Њуњић, Данила Пулевић и Ковилка Добреловић, које су предале Њ. Екс. Гувернеру три букета пољског цвијећа.

Његова Екселенција Гувернер, пријатно дирнут спонтаним дочеком, одржао је кратак говор у коме се захвалио за срдачан дочек и између осталог казао:

„Знам да сви желите и радите на обнови вашег краја. Будите увјерени да ћу вас у томе свестрано помоћи. Сви у Никшићу могу бити сигурни да ја радим на обнови земље уопште, а нарочито оних предјела који су највише пострадали од комунистичког вандализма, као што је Никшић, који је био такође једно средиште комунизма у Црној Гори.“

Послије кратке посјете Команди мјеста, Његова Екселенција Гувернер и Његова пратња, поново поздрављени од грађанства Никшића, отпутовали су за Жабљак. Пратњи Његове Екселенције придружио се и претсједник Никшићке општине г. Шаулић.

Пред Шавником дочекао је Екселенцију Гувернера Командант Дивизије „Алпи Граје“ генерал Ђириото и поздравио га топлом добродошлицом. У Шавнику је Екселенција Гувернер довео к себи претсједника општине господина Милоша Басовића и замјеника среског начелника господина Саву Бошковића, интересујући се за прилике у општини и срезу, а нарочито за извгинулу и понијету стоку. Послије тих подужих разговора Екселенција Гувернер је са својом пратњом био гост при ручку код генерала Ђириотиа, а затим продужио пут за Жабљак, гдје га је свечано дочекала, на пространој висоравни, постројена у савршеном реду, читава алпинска дивизија „Алпи Граје“. Ту је дочекао Њ. Екселенцију пуковник г сподин Бајо Станишић, који је са својом гардом тамо стигао већ дан прије. Начелник среза г. Др. Даковић и претсједник општине

Његова Екселенција Гувернер Црне Горе Пирџио Бироли

г. Јово Јакшић у пратњи других националистичких претставника поздравили су топлим и срдачним поздравним ријечима Екселенцију Гувернера и понудили му, по старом обичају, хљеб и со. Његова Екселенција Гувернер захвалио се топлим ријечима и изразивши нарочито задовољство, што се баш ту налази да подјели одликовања храбрим Алпинцима дивизије „Алпи Граје“, који су „окупа са националистичким одредима и овај крај рашчистили од комунистичког дивљег терора“.

Међу националистичким претставницима запажен је и госп. капетан Франц Бергинер, заступник господина капетана Ђуришића, са једном постројеном четом националиста. Друга чета била је из одреда пуковника госп. Бајо Станишића. Екселенција Гувернер задржао се са свима у срдачном разговору, а затим је разгледао постројене јединице.

Послије тога је отслужена Света Миса, послије које је исти свештеник гласно прочитао топлу молитву за Краља и Цара Виктора Емануела III.

Прије подјеле одликовања Екселенција Гувернер одржао је сљедећи говор:

„Није без нарочитог значаја ова моја посјета. Хоћу да скупа са Вама освјежим свечане успомене погинулих другова. На овој висоравни, што је била једна од главних упоришта комунистичке тираније, видимо сада, уз вас окупљене, и националне јединице, које су, са вама у друштву, под командом пуковника госп. Станишића и капетана госп. Ђуришића, а на другом сектору под командом генерала госп. Крста Поповића — уништили у крвавој борби, судбоносни комунистички потхват, повративши напаћеној земљи потребни мир, ред и рад“.

Даље се је Екселенција Гувернер **осврнуо на све војне акције што су** Алпинци ове Дивизије савршено извршили те је наставио:

„Сада, пошто је борба против комуниста завршена, морамо се посветити реконструкцији земље, како би се сви крајеви Црне Горе, — нашем срцу нарочито блиски, јер се је у њима родило Њено Величанство Краљица и Царица Јелена Петровић — поновно повратили новом конструктивном животу.

Увјерен сам, да ће народ Црне Горе искрено и са задовољством примити моју топлу жељу, да у земљи напокон завлада трајан мир, спокојство, правица и рад“.

Затим се осврнуо на по инуле у борби, рањенике, на породице свих војника, које их и далека будно прате у сваком кораку и закључио свој говор поздравом Краљу и Цару, Дужу и Црној Гори, послије чега је услиједила свечана подјела одликовања. Подијељене су три сребрне, дванаест брончаних медаља и тринаест крстова за војничке заслуге.

Јединице поменуте Дивизије и националистички одреди дефиловали су испред Екселенције Гувернера у савршеном реду.

Морамо нарочито истаћи, да су чете националне милиције осигуравале цјелокупан пут од Подгорице до Жабљака и одавале почаст Његовој Екселенцији на узоран начин.

Сунчани дан допринио је много овој узбудљивој свечаности, а спонтано расположење читавог народа тих краљева дало је тон искрене манифестације и оданости Његовој Екселенцији Гувернеру, који је продужио исте вечери за Пљевља.

При [illegible] Пљевља Њ. Е. Гувернер [illegible] у [illegible] Пљевља, послије кра[illegible] [illegible]ментаном мосту на [illegible] нијесу комунисти пошт[illegible] Ра[illegible]ајући почињену штет[illegible] Гу[illegible]нер је поновио канау д[illegible]сти поправити чим стигне пот[illegible]они материјал. Да се не би онемогућио саобраћај, италијански војници су пребацили преко ријеке један војнички мост, који савршено одговара потребама. Цементирани мост је 129 метара изнад рјечне коте са пет лукова.

Из Пљевља је Екселенција Гувернер ишао за Чајниче, гдје су га примили и поздравили команданти четвртог алпинског батаљона и батаљона „Интре“, те читаво становништво тога краја у искреном одушевљењу и занос. Дуж пута Пљевља—Чајниче, који се протеже кроз диван шимовит предио Санџака, православно и муслиманско становништво, у братској слози и сарадњи на препород земље уопште, пружили су Екселенцији Гувернеру видних и спонтаних доказа лојалности, оданости, нарочитог поштовања и захвалности.

15 овог мјесеца Њ. Е. Гувернер упутио се рано јутрос из Пљевља за Четиње, гдје је стигао у 8 30 часова навечер. Путем сезадржао у Жабљаку, гдје га је дочекао г. капетан Ђуришић са својим људима, који су га одушевљено поздравили и приредили Њему и пратњи по народном горштачком обичају насред ливаде закуску. Симпатичне госпођице послужиле су узвишеног Госта и Његову пратњу разноврсним сиром и на ражњу печеном јагњетином. У симпатичном и топлом расположењу Њ. Е. Гувернер је наставио пут за Шавник, гдје се такође кратко задржао, а затим за Никшић, гдје је посјетио хелиотераписку колонију. Ту Га је поново одушевљено поздравила маса народа познатим врло спонтаним полетом.

У Подгорици Њ. Е. Гувернер такође посјетио је хелиотераписку колонију и одгајалиште напуштене дјеце, које је Командант трупа Њ. Е. генерал Ментасти преселио из Данилова Града. Малишане је обдарио пригодом скорашњег имендана Њ. В. Краљице и Царице Јелене Савоја-Петровић.

Кад је Њ. Е. Гувернер стигао на Четиње изравно је своје неописиво задовољство, изјавивши да је ова посјета сјеверо-западним крајевима Црне Горе оставила на Њега и Његову пратњу најљепше утиске и незабрисиве врло пријатне успомене.

Привредни значај лова код нас

Кад се лов посматра објективно — не само као спорт или разонода с тачке гледишта лица које за вриш — указује се његов значај за опште интересе и његова улога у оштој привреди. Не само да он доноси знатне приходе Држави и самоуправним јединицама, а за њега су везани многи занати, индустрије и трговачка предузећа, већ и велик број појединаца и цијелих породица налази му своју егзистенцију.

У старо вријеме лов је играо врло велику улогу исхрањивања као један од начина прехране а доцније као вишеструко занимање краљева и племства. Било је везан за шуму и често главни циљ ловног оспособљавања и у средњем вијеку искључиво је припадао властели без обзира на право својине над земљиштем као и за регално право лова. Посједовано право лова везивано је за право својине над земљиштем али све до наших дана лов остаје у тијесној вези шумарством и шумском привредом па је наглашавање и наше Закона о лову од 1951 године било стављено у дужности шумарским органима.

Слаба насељеност и велике површине нетакнутих шума биле су услов великог броја разноврсне дивљачи. За вријеме Немањића у средњем вијеку, јелени и медвједи на наших шума слани су на поклон у Дубровник па чак и Венецију а још у прошлом столећу било је оно но шушоваш кроз многе наше крајеве због присуства великог броја звјерди.

И годишња наша шумовитост 31% је довољно за несметани развитак дивљачи. Велика раз олиности у климатским и шеренским односима на сразмјерно малој површини, чини да наша земља у ловачком погледу сиадо међу најзанимљивије земље у Европи. Тако се код нас још може наћи но неки примјерак риса и дивље мачке а међеди нијесу никакво рријешкот. Од пернате дивљачи нађу се код нас такви раритети као мсљи бијели орао љешинар или бијела чапља.

Наш закон о лову дијели сву дивљач на заштићену (јелен, срна, дивокоза, шетрријеб, фазан, шљука, јоребица и див пловка), незаштићену (див. свиња, лисица, јазавац, куна, ласица, видра и бјеверица), и звјерад у коју спада медвјед, рис, дивља мачка и вук.

Од заштићене дивљачи има код нас срна у великим шумским комплексима Колашинским и Шаранским шумама као и на Васојевићким Комовима; дивокоза у никшићком и шавничком срезовма; шетрријеба нарочито у Пивским, Дурмиторским шумама и на Бјеласици; јоребица, шљуке, див. пловка и гуска има у околини Скодарског Језера, а нарочито је познато лов на шљуке у барском срезу ђе оне често и зимују. Јелена нема више код нас. Поискашавају рогоња и називна многих мјеста види се да их је било још доскоро. У Бјелопавлићкој и Зашској равници чувен је лов на љешкарке, јоребице и препелице.

Од незаштићене дивљачи треба споменути див. свињу, које има још у мјешовитим високим шумама колашинског и шавничког среза као и у Васојевићким шумама; видру која се нарочито лови у подручју рријеке Пиве и Таре, док ситних грабежљивица као и јечева има готово свуда.

У срезовима никшићком, шавничком, колашинском и андријевичком има међеда и нарочито много вукова.

Звјерад чини мелионске штете, нарочито стоци и свакоме је ваљо дозволено да је убија да што се још плаћа и награда. Иако треба настојати да се међеди не истрјебе сасвим јер им је ово послије Карпата задње боравиште у Европи.

Према подацима званичне статистике убијено је код нас 1940 године:

Срндаћа	140	ком.
Дивокоза	55	„
Зечева	16.000	„
Разне заштићене пернате дивљачи	32.850	„
Дивљих свиња	97	„
Разне незаштићене али вриједне длакаве дивљачи	6.367	„
Разне незаштићене пернате дивљачи и птица грабљивица	7.900	„
Медвједа	15	„
Дивљих мачака	19	„
Вукова	302	„

У укупној вриједности меса, коже и крзна око 2,680.000 динара. Ако томе додамо 10.000 динара за исплаћене награде, 10.000 динара наплаћених казни по ловачким кривицама и око 300.000 динара прихода од закупа и такса на ловачке карте, а одбијемо 800.000 динара колико су те године износиле штете од дивљачи, добијамо још увијек импозантан износ од 2,200.000 динара са којим доприноси учествује у нашој оштој привреди, док се ловом бави преко 3.000 људи, дакле готово 1% у чег становништва!

Прошле и ове године дивљач је доста настрадала и њен број је смањен. Међутим сиромах сировоговрем законских одредаба постављене чувара ловишта, коначним надвојањем општинских ловишта (у која спадају све приватне парцеле мање од 200 хектара и пошћењем рада Ловачких Удружења која треба да окупе и регистрирају легалноване ловце а спрече криволовство, уопште бољег би се наше ловарство и с шире јавности доприниело оштој привреди која тежи да рријеши многе тешке задатке у садашњи, рашчи приликама.

М.

ДВА ПИТАЊА У ВЕЗИ СА ШУМАМА

Као што смо у једном од својих првих чланака нагласили, двије трећине земљишта наше покрајине покривене су шумом. Наше шуме су врло доброг квалитета и као такве претстављају велико наше благо, нажалост досад неискоришћавано или слабо искоришћавано. То благо нашој покрајини у будућности отвара широке могућности материјалног, економског и социјалног унапређења.

Једна трећина наше покрајине је готово огољела, тј. остала је без шума. То има тешких послједица на живот становништва тих огољених крајева: опадање сточарства, кубурење с огрјевним и грађевним материјалом, несташица живих, изворских вода, смањење атмосферских талога за вријеме лијепе сезоне, које је праћено сушама.

Отуда се у погледу шума за нас постављају два проблема. Један се односи на пошумљавање огољелих крајева, а други на планско његовање и искоришћавање шума у нашим шумовитим крајевима.

Питање пошумљавања за нас није ново. Оно се прије рата постављало са нарочитом бригом. Чињени су потстицаји, вршени су ту и тамо радови, ширена је пропаганда, али су резултати остали биједни. Становништво ових крајева тешко се покретало на овакве корисне потхвате. Та се његова непокретност и безвољност за оне прилике може разумјети, — рачунало је да ће помоћ притицати са стране, — али се данас не да разумјети, а још мање оправдати. Зато се, у интересу унапређења живота и постављања чврстих основа за наш позитивни развој у будућности, намеће потреба да се предузму мјере да се изврши масовни покрет нашег становништва ради пошумљавања огољелих терена. Шумарски стручњаци би израдили план тих радова, а надлежни би се постарали за саднице и за трошкове око ове акције.

Нека сваки ана да су шуме наше велико благо. Оне нам и у овакном стању примитивног искоришћавања пружају знатне благодети, а што би тек било када би се остварило бескрајне могућности њихове рационалне експлоатације?

Некада, у Старом вијеку, наши крајеви су били јако обрасли густим и непроходним шумама. Али, услед ратова и због тога што су се у њима крили непријатељи, Римљани су вршили огромну сјечу шума, тако да су оне постале ријетке. Доцније, у Средњем вијеку, увидјела се штетност тога тамањења шума, па су предузимане мјере да му се стане на пут. Чак и наша средњевјековна држава старала се за очување шума. Душанов законик поставља ограничења рударима у погледу употребе шума, јер су дрвеће у рудном топионишту употребљавали у облику ћумура умјесто каменог угља. Крчки статут из XIII вијека доноси директне опредбе о заштити шума. Све модерне државе, путем својих закона о шумама и путем својих органа, настоје да не само сачувају шуме од уништавања него и да их унаприједе.

Ово старање има своје велико оправдање у користима које нам шуме доносе и које би нам могле доносити при бољем искоришћавању. Код нас се шуме највише користе за огријевни материјал, али треба знати да у културним земљама у тот погледу дрво долази тек на друго мјесто, јер се његова употреба замјењује употребом каменог угља, кокса, електричне струје и т. д. Иако је значајна употреба шуме у огријевне свхе, много је значајнија њена употреба у техничке сврхе.

Техничка употреба шуме отвара многе могућности њеног искоришћавања. Она се врши у два правца: механичким и техничким путем. Механичким путем од шума се прави грађевни материјал и материјал за равне предмете намјештаја и алата. Али употреба шуме у хемиској индустрији је врло велика. Довољно је, ради илустрације, напоменути да се од дрвета израђују хартија, целулоза (хартија и равни експлозиви), вјештачка свила, шећер од дрвета, као и влакна за прављење штофова. Врло је важна употреба дрвета у такозваној сувој дестилацији. Тим путем се од њега производи ацетон, метил-алкохол, сирћетна кисјелина, катран, креозотна уља и други производи, међу које спадају екстракти за штављење коже (напр. танин се добија из храстовине и кестена).

Засад, ми не можемо рачунати на хемиско искоришћавање наших шума, из простог разлога што немамо индустрије. Па ипак, уз радове које можемо предузети да се наше шуме боље механички искористе, иагледи које нам обећава њихова хемиска експлоатација могу да нам послуже као јаки потстицаји да истрајемо у борби за унапређење шума и да не оклијевамо, када с помоћу Божјом дођу боље прилике, да предузмемо све што је потребно за подизање индустрије на бави и механичке и хемиске експлоатације.

Пошумити огољеле крајеве и искоришћавати наше шуме уколико се, с обзиром на данашње прилике, најбоље и најрационалније може, — то су два питања која нам се неопходно постављају и која се морају ријешити.

Д.

Саобраћајни прописи

У саобраћајној несрећи 7-VII т. г. под точковима великог камиона у Његошевој улици нашла је смрт једна вриједна и честита старица, а ова несрећа је утолико тежа што њен стари муж остаје болестан и немоћан а да га нико не може послужити или му се наћи у потребама код болести.

Не истичући овдје до кога је кривица у овој саобраћајној несрећи, јер то треба властиу установити, ова случај намеће нам дужност да истакнемо важност саобраћајних прописа.

Важна одредба возила кроз пјешачке је доста браз, али кад се узме у обзир и баци поглед каквом обиљежју возила крећу у другим варошима, увидјели бисмо да је код нас вожња сасвим умјерена. Саобраћајни прописи постоје од раније, а такође њима је предвиђено и кретање пјешака. Ове године је издата наредба „Улична дисциплина" и истакнута на видном мјесту а нарочито у локалима. По томе пропису предвиђено је да се пјешаци имају кретати свуда десном страном улице и тротоаром — јер логично је, да средина улице мора бити слободна за кретање моторних возила. Исто тако предвиђено је да пјешаци имају прелазити улице на ћошковима, а благовремено биће обиљежено гдје пјешаци имају прелазити. Овога прописа се треба строго држати, јер је то у интересу самих пјешака. Узевши у обзир да је човјек често пута замишљен, и ако се не креће куда му је одређено (тј. тротоаром и десном страном улице), може доспјети за час под точкове неког возила; нарочито се то може десити старим и тромим особама, које у неспоразуму гдје да се склоне могу да настрадају. Фактично, наш свијет је научио да се по комодитету креће куда нађе да сходно, па рачунајући при томе хоће ли настрадати или не, па утолико теже схвата важност прописане уличне дисциплине. Опажа се да су дјеца особито нестална и немарна у кретању улицама, и за велико чудо да се до сада нијесу догодили безбројни несрећни случајеви, а нарочито код дјеце која играју уличну фудбал.

Прошле године саобраћајци су пјешаке упозоравали и упућивали на кретање десном страном улице, али свијет је ту поуку мало држао и окренуо је опет по старом немарном кретању. Стога би било веома упутно, да се сваки појединац строго држи прописа о уличној дисциплини, јер ће се на тај начин олакшати саобраћај и неће се догодити ниједан несрећни случај.

Лазица

ПОРИЈЕКЛО ПОДГОРИЧКИХ МУСЛИМАНА

Од Јужних Словена, чије је насељавање на Балканско Полуострво на сјеверног дијела средње Европе трајало од IV до прве половине VII вијека, најчистији дио српског народа настањен је у Црној Гори. У некада славној и чувеној Зети — Црној Гори настањени су и муслимани српског порријекла, који су, чувајући кроз вјекове здрав народни дух на којег поникоше, налазили свој животни пут у средини гдје и данас живе.

Међу црногорским муслиманима по својој жилавости и отпорности издваја су подгорички муслимани. О поријеклу и насељавању подгоричких муслимана остали су нам драгоцјени подаци од писца живота и обичаја црногорских племена Андрије Јовићевића, учитеља, у његовом раду „Зета и Љешкопоље", који је издала Српска краљевска академија по уступствима Јована Цвијића у своме „Српском етнографском зборнику."

Муслимани су се у равно доба, услед вјековних борби нашег народа против разних завојевача, насељавали на околних братстава наших виталних племена по варошима гдје је била власт организованија и живот бар колико-толико сигурнији него ди на селима. Тако су досељени у Подгорицу из старе Црне Горе: Калуђеровићи из Његуша; Османагићи, Коскићи, Ацагићи, Абдагићи, Хајдарагићи, Бешићи, Хусеногићи и Шахиновићи из Бајица. Османагићи су од Мартиновића. Шабановићи су из приногорског Приморја. Из Црнице су: Бибезићи, који су род Перазићима у Годињама, Вуковићима, Марковићима, Поштровићима, Аливодићи из Неклина, Покрклићи, Ђурбуовићи из Чајнице; из Комана; Јеврићи и Ђ[illegible]ићи од Милошића. [illegible] Челебићи из Љеш[illegible] Бјелопавића су: Аверићи, Ад[illegible]ићи, Керовићи, Ефковићи, [illegible]ровићи, Јахићи, Баштићи, Рам[illegible]ићи, Мандићи, Дервишевићи, Стринићи и др. Предак је Аверића из Слатине и звао се поп Илија, а [illegible] је [illegible]ђер у манастиру [illegible]. Имао је два сина: Бошка од кога су Бошковићи и Ка[illegible] Ј[illegible]ра; [illegible] Илија је [illegible] и [illegible] Ме[illegible]ку, који је имао два сина: Авера и по њему су Аверићи добили своје презиме. Из Спужа су: Мећикукићи, Хусеновићи, Османхахићи, Галичићи и др. Из Пипера су: Салагићи, Капићи и др. Подгорска су братства: Кинковићи, Љумановићи, Прашливићи, Диглисићи, Крпуљевићи, Казимановићи, Ћерићи и др. Махмудага Кинковић био је „сабља подгоричка", гласовит јунак, који је чинио част Подгоричанима. Из Куча су: Ђурђевићи, Шарчићи, Аровићи Ораовци, Ћетковићи, Пећуке, Рамовићи, Рецићи, Шаовићи и др. Такође су из Куча под за едничким презименом Хајдаркучевићи: Вранићи, Беговићи, Алуновићи, Користовићи, Селхановићи, Руонићи и Фигановићи. Из Грода су: Лекићи, Абдовићи, Коњићи, Личевићи, Дековићи, Братоничићи, Туковићи, Аччковићи, Турковићи, Бечевићи, Мазјевићи, Лединићи, Бурдзеровићи, Метићовићи, Тањановићи, Јусићи, Смаковићи, Ацихусеновићи, Ибачевићи, Водовићи, Адровићи, Мустагрудићи, Абдоменовићи, Мерулићи, Кадићи и др. Лачевићи су били добри јунаци. Али најгласовитије муслиманске породице биле су: Османагићи, Лекићи, Аверићи, Абдовићи и Крнићи, на којима је некада почивала власт Подгорице. Из Затрепча су: Оручевићи, Амедовићи, Грађевићи и Говковићи. Медо Говковић био је чувени џекар у Подгорици. Из Жабљака су: Омеђвачићи, Саписазовићи и Крепонићи. Из Зете су досељени у Подгорицу: Лукачевићи, Пашићи, Мухамедовићи, Оћићи, Пиранићи, Ракићи, Мујаџевићи, Мујакићи, Ариомеровићи, Пашовићи, Мујохоћићи, Јакуповићи, Хебовићи, Секнићи, Дервановићи и др. Из Никшића су Ферзовићи, Сеферовићи се убрајају у старе Подгоричане. Свега су четири муслиманске породице турског поријекла: Азгановићи, Аматовићи, Мемовићи и Агићи и оне су давно посрбљене.

Подгорички муслимани као способни трговци рашасути су скоро по свима варошима Црне Горе и свуда су братски примљени. Муслимани су не само у Црној Гори него и у осталим српским крајевима могли да несметано врше своје редовне послове, стичу непокретну имовину, подижу џамије и друге вјерске установе. У неким варошима Црне Горе муслимани су главни трговци. Нигдје није било организоване државне неголерантности према муслиманима и њиховим вјерским установама. Јер су у одлике нашега народа: широкогрудост, праштање, заборављање и гајење братске љубави и слоге без разлике на вјеру.

Али, нажалост, и наша предратна муслиманска интелигенција, иако малобројна, најмање је радила на националном препорођавању муслимана, који су у националном духу природно васпитани да воле свој народ и своју отаџбину изнад свега. Послједња је тог осјећање потребе за народностваратачком а не за књишко-теоретском интелигенцијом. Формирање кадра народне интелигенције захтијева потреба народног препорода. Јер само због непостојања народне интелигенције и народњака нађу се појединци и код муслимана да под провидним плаштом „заштитника вјере" организирају муслимане на чисто вјерској умјесто на националној основи. У таквом неуравном стању требамо тражити узроке јачемривалу више народних интереса. На народњацима стоји да се у народу што више пропагира избјегавање из нашега уобичајеног говора ненародне ријечи страног порријекла „Турчин", која уствари није израз осјећања, а још мање означава порријекло наших муслимана, већ треба да воземо један другога у народном духу изворним језиком: брате Србине, држећи се увијек освјештаног принципа: „Брат је мио, које вјере био".

С. Б.

Положај у Индији се погоршао

Насупрот вијестима енглеског радиа, сазнаје се да се положај у Индији још више погоршао. Полицијске снаге, које нијесу биле у стању да саме спријече догађаје, морале су затражити интервенцију јаких континентала војске. Званичне вијести из Нових Делхија јављају да су манифестације учешћем радника и студената добиле угрожавајуће размјере. Полиција је морала да се послужи оружјем, како би распршила демонстранте. Оборчено становништво ишло је на улице да помогне манифестантима. Свјетина је напала агенте, одузела им оружје и кренула пут Префектуре да затражи ослобођење ухапшених професора, студената и радника. Власти су се поново послужиле оружјем против свјетине, која је одговорила пољом и извела јуриш на зграду. Послије жестоког сукоба са свјетином, која је заузела зграду префектуре, пољом против те зграде иста је потпуно порушена. Друге јавне зграде су тешко оштећене бачеиим бомбама. Свјетина је затим запосјела жељезничке канцеларије, које је опљачкала и запалила. Многобројни пожари избили су у разним четвртима града, онемогућивши рад ватрогасаца који су нашли све прилазне улице пуне препрада. Иза тога су стигла прва појављања трупа које су сачињавале посаду главних тачака Нових Делхија. Такође и из других главних центара Индије стижу вијести о убиствима и сукобима између свјетине и трупа, које су често пуцале на демонстранте, тако да је било много мртвих и рањених.

ИЗ УРЕДНИШТВА

Упозоравамо све наше сарадника, да хонорар за своје чланке могу примити лично или преко свога пуномоћника најдаље за 30 дана од објављивања свога чланка.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ

ИЗ ПРАВНЕ ТЕОРИЈЕ И ПРАКСЕ

РАСКИД УГОВОРА ЗБОГ НЕИЗВРШЕЊА

Главна посљедица раскида уговора јесте и враћај у пређашње стање. То значи да по раскиду уговора уговорне стране долазе једна према другој у положај у коме су биле прије закључења уговорног односа.

Питање раскида уговора због неизвршења врло је занимљиво у нашем праву, утолико прије што законски у погледу њега нијесу довољно јасни. Благодарећи тој нејасноћи, у нашој правној књижевности избила је расправа о томе да ли се, по нашем праву, може раскинути уговор ако једна уговорна страна не изврши своју обавезу према другој.

Јасно је да се питање раскида уговора због неизвршења поставља само код двостраних уговора, тј. код таквих уговора гдје и једна и друга уговорна страна имају и права и обавеза једна према другој, без обзира на количину и квалитет тих права и обавеза. Такав је уговор, напримјер, уговор о куповодјаји: купац има право да прими предмет и обавезу да положи цијену, а продавац има право да прими цијену и обавезу да преда предмет.

Да би један двострани уговор био извршен, потребно је да и једна и друга уговорна страна изврше своје обавезе. Не кажемо да остаје своја права, јер су њихове обавезе у такном односу да обавеза једне претставља право друге уговорне стране и обратно, те се, према томе, извршењем обавезе једне остварује право друге стране.

У чему се, конкретно, састоји питање раскида уговора због неизвршења?

Узмимо један примјер. Лице А одијело је код кројача Б штоф да му сашије одијело. Погодили су се да цијена буде х лира, да одијело буде начињено по одређеном обрасцу на моторс журнала и да буде готово у тачно одређени дан, када наручиоцу треба за неопходну сврху. Лице А је кројачу Б унапријед платило одређену цијену, оставши у увјерењу да ће и друга страна у потпуности извршити своју обавезу. У погођени дан, када одијело према споразуму треба да буде готово, лице А се обрати кројачу Б, али овај није био сашио одијело, већ се извињава молећи лице А да причека још који дан. Пошто лицу А одијело треба баш за погођени дан, јер, рецимо, треба тога дана да у њему изађе на вјенчање, то се лице, у присуству пуног неизвршења уговорне обавезе од друге стране, пита шта да чини: или ће од кројача тражити да му поврати и положену цијену и предати штоф, или ће од њега захтијевати да изврши за други термин своју обавезу уз евентуалну оштету за неизвршење на вријеме које је по уговору било утврђено.

Као што се види на датом примјера, код неизвршења или непотпуног извршења уговорне обавезе једне уговорне стране, за другу уговорну страну поставља се питање хоће ли раскинути уговор или ће захтијевати даље његово извршење. То су, дакле, два пута, чије посљедице нијесу једнаке.

У погледу извршења уговора појављују се четири могућности: 1) обије уговорне стране потпуно не испуне своје обавезе; 2) обије уговорне стране дјелимично испуне своје обавезе; 3) једна уговорна страна потпуно не испуни своју обавезу; и 4) једна уговорна страна дјелимично испуни своју обавезу. Пошто уговорни обавеза може бити врло многоструких и различитих, то уговорне стране једна према другој, у погледу извршења уговора, могу да дођу у различите односе.

Решавајући постављено питање, *правни мислиоци су створили више гледишта*, која се, углавном, могу свести на три. Према једноме, уговор се због неизвршења (потпуног или дјелимичног) не може раскинути. Према другом, уговор се може раскинути само због потпуног неизвршења. Према трећем, уговор се може раскинути и због потпуног и због дјелимичног неизвршења. У сваком случају, ванспорно је да се уговор може раскинути споразумом уговорних страна, јер, по принципу аутономије воља, као што уговор постаје сагласношћу воља, тако он може и да престане том сагласношћу воља.

Раскид уговора сагласношћу воља уговорних страна врло се ријетко дешава у пракси, и то из разлога што треба ствари довести у пређашње стање, те уговорна страна према којој је извршена уговорна обавеза обично нерадо повраћа примљено од друге уговорне стране. Баш због тога, кад се говори о праву раскида уговора због неизвршења, мисли се само на раскид који се постиже судским путем.

Римско право је у погледу питања раскида уговора због неизвршења заузело одлучан став: уговор се у том случају не може раскинути. Зашто је оно заузело овакав став, није тешко увидјети. Уговор је закон за странке. Закони треба да су чврсти и да се извршују. То је општи интерес. Ако која уговорна страна не испуњава своје уговорне обавезе, она се griješи о закон, и, умјесто да јој се та грешка *одобри, та се страна, немогућношћу* раскида, приморава на вршење уговора, односно на испуњавање закона.

Модерна права, полазећи од изнешене поставке римског права, не иду тако далеко у ригорозности чувања и извршења уговора. Она дозвољавају и раскиде уговора, али већином ограничавају се у томе особеношћу правних случајева, а нарочито стицањем одређених услова.

Никад није довољно нагласити да је у питању које овдје расправљамо, и не толико с обзиром на односне законске прописе, поље судијске увјерености врло широко. *Правник*

И опет Индија...

Има већ скоро два вијека откада Енглези господаре Индијом. Индија, са најгушће насељена земља на свијету, није могла да буде искоришћена за колонизоване, те су на огромним територијама Енглези могли да оставе само мала претставништва свог израбљивачког империјализма. Па ипак је њихова власт све до недавна изгледала врло чврста и сигурна. Велика Британија је њу одржавала потпомагањем својих капиталистичких вазалника, учвршћивањем поморске моћи и продубљивањем унутрашње неслоге међу појединим групама поробљеног становништва. Томе је ишла у прилог чињеница да је огромна маса од 380 милиона Индијаца (то јест скоро петина цјелокупног становништва свијета) расцијепкана по кастама, етничким групама, вјерским заједницама и сектама, па и на многобројне мање и веће државе или цијеле територије подвргнуте енглеској управи. Иду томе је била британска срећа. Да Индијци биле сложни и јединствени, а не овако разјекани већ давно би Енглези са себе непомјешљивим теретом британског јарма и остварили свој вјековни сан о слободи и независности; а овако, подијељени, растргани и осиромашени, *остали су за дуго вријеме понизни* инструмент страног туђинског господства. Штавише, сврстани у редовима индијских трупа, под заповједништвом британских официра, служили су синови Индије као оружје у рукама угњетача уперено против њихове сопствене имовине и као тјелесни чувари својих најгорих крволока. И не само то, већ је Британија у сваком случају потребе, штедећи по обичају до крајности крв својих сопствених синова, отпремала своје индијске робове на сва најстрашнија бојишта, гдје су они лили своју крв за увећање интересе ситијских трбоња. Индијци су увијек били кључани свакојаким обећањима, и, у својој срџи поштени и наивни као и сви оријенталци наклоњени фатализму, увијек су се дали насадити од стране традиционалних и вјештих англосаских лажовчина. И Британци су се надали да ће то увијек тако трајати, па се нијесу ни најмање узнемиравали ситнијим и крупнијим револтима који су спорадично избијали у разним крајевима простране Индије. Крв се немилосрдно лила, и у тој драгоцјеној индијској крви покушавале су се угушити свете тежње тог древног цивилизованог народа.

Али сада је у току формација индиске националне свијести. Тај процес можда не напредује муњевитом брзином, али он ипак напредује и све више *показује своје резултате*. Енглези владају оружјем и стерлинзима; Индијци имају у својој активи бројну јакост народа који се постепено буди и постаје свјестан себе. Одлични агитатори раде на проповиједању панинди́ске идеје и на формирању народне свијести.

Енглези никада за ових 200 година владања *нијесу помишљали на то да* учине Индијцима неке уступке; обратно, они су увијек измишљали начине како би Индијцима што више отежали свој јарам. Врхунац тога је постао када су недавно Британци затражили да им *Индија помогне у борби, како би извојевали* побједу у своме рату. И опет су дошли са обећањима и са слатким ријечима, али им све то није више помогло. Зашто? Зато, јер Индији више не дају никакву вриједност енглеским обећањима. И то је потпуно јасно и логично. Гдје су Енглези били раније? Зашто су се јавили тек сада, када се Јапанци већ налазе на вратима Индије? Најзад, каква су то обећања сада, па се односе опет на стварни рат, а не на неки будући рат? Искуство из прошлог рата: Енглеска је побиједила, па је према томе побиједио и онај који доприниједе томе, а то је Индија дала Британском Царству. А шта је она добила за то? Ништа. То би већ био довољан разлог да се отворе очи Индијском конгресу. Али постоји и један други разлог, чији је ранг, ако не и још већи. Ради се о томе да у индијским масама и код претставника њихове политичке поставе расте осјећај да ће *Велика Британија изгубити рат, да га* сада губи, ако га није већ изгубила.

Енглези виде да је одлука Индије чврста. Одлука, коју је Конгрес формулисао у захтјеву да они напусте Индију. Сви главни претставници индијског народа на челу са његовим правим вођом Махатмом Гандијем поставили су чврсте захтјеве у том смислу. Скупштина Панинди́ског конгреса одобрила их је са скоро 20:1.

Очигледно је да је вријеме за преговоре давно прошло, са обзиром на све већу напетост унутар самог индијског народа, тако и обзиром на спољашње прилике, јер треба имати у виду да су Јапанци већ мјесецима на капијама Индије.

Превара није се дакле ништа више могло постићи. Који је пут дакле преостајао Британцима? Сем превара познаје британска тактика само још насиља. И тако се догодило, да је ових дана похапшен велики број истакнутих заточника идеје индијске независности, а међу њима и Ганди, Пандит Нехру и др.

Било би узалудно губљење времена доказивати да се оваквим мјерама данас више ништа не може постићи. То и сами Британци одлично знају, иначе би им већ раније прибјегли.

Али — утопљеник се и за сламку хвата. Само што још ни једнога од њих сламка није спасла.

Пажња оглашивачима

Скреће се пажња оглашивачима да у будуће за оглашивање у листу треба унапријед послати новац за дотична оглас, према тарифи

1) за цио стубац лира: 300—
2) за пола ступца лира: 150—
3) за четврт ступца лира 100—
4) за мање од четврт ступца лира: 50—

Уредништво

Идеологија — народно кормило

Идеологија треба да је прави рефлекс духовних, моралних и материјалних потреба и стремљења једног народа. Није ли то, није идеологија, не прима је стварни живот и његове потребе. Стварни живот чини нешто сасвим друго него што чини идеја и идеологија која није заснована на позитивним, стварним, могућим и правим тежњама једног народа. Идеологија је животни план бољег живота. Тај план, као и сваки други план, треба да је састављен из могућих и расположивих елемената. *Планом не смије* да се предвиди већа грађевина него што се има материјала; иначе ће зграда остати недовршена, употријебљени материјал не може се употријебити или се употребљава са смањеним ефектом. Права је идеологија у којој је изражен народни интерес као примарни а лични као подређен народном. Таква идеологија *има права на живот*, друге до ње немају мјеста.

Сада да се упитамо: какав је наш оријентацисни план, наш правац — наша идеологија; којим материјалом располажемо и којим факторима рачунамо? Ко су наши инжењери, конструктори народне зграде — претставници народа, његови тумачи? Знају ли они, према материјелу, направити нацрт народне зграде — створити идеологију? На ово би се могло одговорити, да је наша идеологија: мир, ред, рад. Идеологија је тако одређена обзиром на наше прилике, стварни и витални интерес нашега народа. Конструктори те идеологије, народни *тумачи треба да су вође народа на* борбе угушења злочиначког покрета. Они су положили испит, умају да воде народ. Свршили су један велики задатак. Очистили су земљу од рушилачких елемената, измећара стране пропаганде, која је код нас уродила највећу несрећу коју је икада досад имао један народ. Али није то све, није са тим до краја испуњена дужност; треба, ако је који злотвор остао, да се до краја чисти; застоја не може, не треба и не смије да буде. Поред тога имају да се посвршавају и други не мање важни задаци. Има да се и даље строго одржава мир, чува поредак, учествује на подизању и обнављању земље.

Дужност учествовања лежи на свима нама подједнако. Сви на своју редовну дужност! Дужност да се врши најбрижљивије и најсавјесније. Интереси наши то налажу. Вратимо се њиви, ливади, школи, канцеларији, радионици. У рату је спас. Сада, у времену великог свјетског рата, нарочито је *потребно стварати*, радити и учествовати. Ко сада, мјесто да ради, држи се по страни, не одужује се према себи нити према друштву и тешко је вјеровати да ће тај икад шићарити.

Права народна идеологија не трпи партије. Партије претстављају два и више посебних интереса, идеологија један општи; партије значе подвојеност, идеологија компактност; идеологија може да каналише све народне снаге, партије не могу. Идеологија претставља тек народно кормило. Брод народног живота сигурно путује управљен добрим кормилом а у сигурним рукама. Идеологија садржи у себи сва начела и елементе народног интереса. Остварењу тог интереса имају сви без разлике, да теже и да дају потребни прилог. У општем, народном интересу наћи ће се и појединачни интерес, а не обратно! Поједини морају бити изван и изнад личних, локалних и партиских интереса, а нарочито ово морају бити вође и претставници народа. За вође и претставнике треба да дођу опробани људи, људи од рада, спреме, способности и врлина. За положај не треба нико да се граби. Положај треба да је тешка дужност; треба да дође на положај само онај ко је кадар да дужност изврши... Ово захтијева народ, ово је његов интерес, његово кормило — *идеологија*.

К. Ђ.

Т. СТ. ПАШЕВ, професор

МОРАЛНО УЧЕЊЕ ИСУСА ХРИСТА

XI.

Кад бисмо заузели став према Христовој појави онакав какав би хтио Харнак, довело би нас до такве површности до које су дошли Христови биографи Штраус и Ренан. Оба су се старали да скину са Христове главе небески ореол, да Га сведу на земљу и ограниче земаљским условима. Јер иако се њихова свијест мири са тим, да је Христово дјело нешто изузетно, они се старају да ту изузетност објасне Христовом генијалношћу. Ренан, који се бавира на Штраусовим научним основама, пуштајући крила своје фантазије, написао је један роман, у коме су се истина и лаж помијешале и у ком се Христова генијалност изједначује са богохуством. Иако је Ренан заузео научно-критички став *према историском материјалу, он* је, да би нам дао слику Христовог живота, пуноручке црпио црте и детаље из најнепоузданијих извора, апокрифа, извртао или наопако тумачио појаве и ријечи изложене у Еванђељу. Један озбиљан став према Ренану, нарочито данас, када је већ одавно помрачен сјај његове славе и његовог рада — већ неће изазвати само обично негодовање, него и одвратност према лакомислености и моралној неодговорности, која провирује из свих његових дјела. Исто то може да се рече и за Штрауса, нарочито пошто је себе коригирао у другим издањима својих дјела и пошто се код њега пробудила завист према Ренановој слави. Ми не можемо да нађемо еванђелског Исуса Христа ни код једног, *ни код другог, ни пак да будемо* обарени Његовом благошћу и препородилачком љубављу. Чисто стакло пропушта свијетле зракове, а упрљано их крије или уништава. Кроз нечисте душе и мисли показао се један лик, који је остао туђ хришћанском срцу, не само као историска, него и као еванђелска личност.

Исус Христос на многим мјестима у Еванђељу говори о својој изузетној мисији, да је Он обећани месија кога народ очекује. Ако се привна да је Исусу Христу наложена илуворна мисија, онда се тешко може наћи здравих разлога за Његову личност у обичној људској стварности. Месија је према Св. Писму, као и према општем увјерењу јудејства, виша изузетна појава, која припада једном вишем реду и не може је обухватити ни најгенијалнији људски ум. Још треба узети у обзир однос Месије према Богу и Бога према Месији. Све то примарава нас да одбацимо природни и историско-критички став према стварима као базу за упознавање лика Христова. Јер неки аутори, у жељи да објасне појаву Христа у границама људским, труде се да докажу, да Исус Христос није никада сматран за месију и да сви изрази, које Он употребљава, као што је израз Син Божји и др., имају општи, генерални, али никако специјални смисао и карактер. Син Човјечији је према томе човјек и ништа више. Али ако пођемо да на тај начин тумачимо сва она мјеста у којима Исус Христос подвлачи своју изузетну мисију, наићи ћемо на такве тешкоће, које ће довести до ништавности опште увјерење рационалиста и критичара, јер ма како да се понашамо према личности Исуса Христа, Он се пред нама јавља у једној изузетности, генијалности и снази, што је очигледно и што се намеће нашем сазнању, нарочито оном хармонијом, која се огледа између карактера и владања, између погледа са свијет и односа према себи и другима и оном узвишеношћу и чистотом, која блиста из свега тога.

Полазећи са становишта, да је Исус Христос историска личност, и тежећи да се сведе и објасни Његова личност потпуно у историским границама, научна критика и рационалистичка мисао, као што видимо, апсолутно није у стању да објасни најистакнутије, најбитније, *како у Њој, тако и у Хришћанству.* И можда баш та безавленост критицизма у односу на тако грандиозну појаву, као што је хришћанство, и тако изузетну личност, као што је Исус Христос у историји, примарава неке савјести и умове, да дођу до мисли, да треба или издвојити историчност и прибјећи митологији, да би се објаснила факта онако као што нам се показују и намећу, или пак да сасвим треба одбацити и најмању сјенку историчности и све објаснити помоћу митологије.

Ослањајући се на хегелијанство, као и на гледиште које има свој корјен углавном у Шлајермахеровој школи, као и у неким ранијим мишљењима, која су разни рационалисти исказали, Штраус категорички стоји на гледишту, да је пијела еванђелска историја један мит, који има само не колико истинитих историских зрнаца. За њега су моменти најбитнији који дају живот и садржину томе миту, следећи: Исус је заиста живио. *Живио је и Јован Крститељ. Код овог* Јована Исус је био ученик, који га је наслиједио послије смрти, који је измијенио не само његово (Јованово) учење, него и начин утицања на јеврејски народ. Он је живио у месијанским надама. Схватио је значај и снагу моралног препорода и зато отпочиње своју проповијед. Снага те проповиједи безусловно утиче на народ, који отпочиње да гледа у Њему очекиваног месију. Упочетку се Исус плашио од таквог чега, али се послије увјерио да те идеје, потпуно је задржао и усвојио, и потпуно јој се предао. Пошто је видио да против Њега устају књижевници и фарисеји, Он је схватио да ће прије или послије настати конфликт између њих и Њега и он је то прорекао пред малом групом Њему најближих људи. Конфликт је избио. Исус је распет.

Агонија Чунгкинга

Ако су се Кинези послије бирманског пораза још и надали да ће јапанска бура на неки тајанствени начин да их мимоиђе, то су се све те наде сада изјаловиле. Борбе које се воде овога мјесеца дају јасно видјети да је Јапан одлучио да изведе концентрични напад на Чунгкинг.

Јапан нема намјере да освоји Кину, него хоће само да сломи отпор чунгкиншке владе против увођења новог поретка у Источној Азији. Мора се имати у виду да су многе чињенице говориле за то да ће се моћи наћи *споразумно рјешење, јер већ и сам* маршал Чанг Кај Шек, који је у Јапану добио своје војничко образовање, никако није могао да буде „а приори" непријатељ Јапана. Штавише он се много пута изјављивао против тј. снгруде мржње против Јапана, која се гајила у извјесним кинеским круговима, подбијана и распиривана јачине од стране Енглеза и Американаца. Па и сама чињеница да се Чанг Кај Шек више од 10 година конвеженцио борио против комунизма у Кини, и да је све до најновијег доба унутар своје сопствених редова наступао против большевичке „црвене армије", говорила је за то да ће Кина под његовим вођством да се приближи Јапану.

Велики преокрет у Чанг Кај Шеко*вом државу наступио је тек послије* тајанственог догађаја у Синанфу. Сјетимо се како је син некадашњег мандурског властодршца Чанг Цо Лина у Синанфу заробио маршала Чанг Кај Шека. Тај син, по имену Чанг Зуе Љанг, био је очигледно большевички плаћеник. Надаље се треба сјетити да је Чанг Кај Шек био ослобођен из тог заробљеништва посредовањем његове жене Маилинг, чија је америчанска оријентација добро позната, а чији брат као министар финансија у чунгкиншкој влади заступа интересе америчанског капитала, као и једног енглеског „повјереника", који су уствари сви од реда агенти енглеске тајне службе. И када се свега тога сјетимо, онда ће се пред нашим очима подићи као за „Синанфуске загонетке". Јасно је *да су большевици, Енглеска и Америка* у Синанфу присилили Чанг Кај Шека на промјену његове дотадање политике.

Чанг Кај Шеку су биле наметнуте тешке материјалне и крваве жртве, при чему се на успјех у свакоме случају имало дуго чекати. Све дотле док именованим силама буде изгледало да је наступио час ва њихову отворену интервенцију против Јапана. И Чанг Кај Шек се ослонио на такве перспективе. Био је тренутак када је изгледало да је он повео успјешну политику, и то онда када су Енглеска и Сједињене Државе у јесени прошле године поставиле Јапан пред алтернативу: или рат или напуштање дотадање политике. У то вријеме је расположење у Чунгкингу кулминирало, поготово када је истодобно стигла и *економска помоћ Сједињених Држава.* Бирманска цеста изгледала је као могућност избјегавања јапанске блокаде. Али све се врло брзо преокренуло, када је стварно лошо до отворене борбе. Страховити ударци јапанског оружја погодили су и чунгкиншку Кину са смртоносним учинком

Питање је да ли је Кина у стању да уопште настави ратовање против Јапана под овакавим условима? Ако би се радило само о људским масама, могло би се позитивно одговорити. Али м[illegible] *без оружја претставља* а[illegible]. [illegible] томе се питање одбр[illegible] не сво[illegible]сти Кине поклапа с [illegible] кинеске одбрамбене [illegible] је наравно већ и Чанг Кај Шек давно увидио. У оквиру [illegible]ања велике коалиције про[illegible]на морала је Кина да постане обзором на ратну привреду што јача и самостаснија. Али обзиром на то да је [illegible] избијања рата са Јапаном у Кини нигдје осим у Шангхају, Кантону, још неколико морских лука, и главном граду Пекингу [illegible] индустрија чи[illegible] није било, морало се приступити потпуном изграђивању индустрије у чунгкиншкој Кини, након што су Јапанци запосјели источне крајеве и обале. Средства, потребна за ту изградњу, хтјело се створити уз помоћ *Енглеза и Американаца. Али то* изграђивање је могло само врло полако напредовати, док је увоз оружја и муниције непрестано морао расти. Према јапанским подацима има Чунг Кинг сада 85 индустриских постројења, међу њима 14 љеваоница жељеза, 3 електричне идустрије и 68 фабрика за грађење машина и прераду жељеза. Од тих постројења пребачено је 43 тек током борби на територију Чунгкинга. И поред тих успјеха индустрија наоружања чунгкиншке Кине није ни у најмањој мјери довољна, а на производњу тешкога оружја не може се ни помишљати. Осим тога отежава се све и тиме што се главни извори сировина налазе управо у угроженим подручјима. Потпуно отсјецање од стране помоћи намеће према томе Чунгкингу *проблеме привредне природе,* којима он апсолутно није дорастао, чак и не обазирући се на то да је Јапан чврсто одлучен да сада цијели проблем коначно рјеши војничким путем.

Античка мудрост

Мисли и изреке старих Грка и Римљана

И срећа и несрећа почивају у души.

Демокрит (460-370 пр. Х.)

Добри Боже, колико ми људи покреће *један шрбух!*

Сенека (465 по Х.)

Како ши се ствари најчешће йрешшављају, *шакоheш о њима и мишљење имаши, јер йрешшаве душу обојавају.*

Марко Аурелије (121-180 по Х.)

Данашњој омладини

У једном добу, које није тако далеко од нас, „бити млад" значило је живјети безбрижно, далеко од великих проблема, које је тешко рјешавати и који уабуњују. Данас „бити млад" значи нешто сасвим друго. „Бити млад" значи данас живјети у опасности, носити на леђима одговорност за прошлост и будућност, за јуче, данас и сјутра. Наши су очеви градили сміјетајући камен на камен, лијепећи „крвљу срца рођеног мишица својих кости сломљене", и подижући једну зграду и остављајући у аманет сваској даљној младој генерацији да је чува, *брани и подиже. И света је дужност* данашње омладине, како се не би показала изрођена, да не изневјери историју и своје славне претке, и да том крваво грађеном дому послужи како је најбоље могуће.

Оно што је за чуваље и подизање тог дома данас највише потребно није злато, него нешто много драгоцјеније од њега, а то је — карактер. Карактер није једна пригодна појава, нити је формалност, а најмање поза. Карактер је свеукупност најпременитијих врлина, очелечених вјером. Вјером која тјера човјека на сваки ризик, и која му омогућује да савлада сваку препреку. Без вјере, биле би све ствари неизмјерно мале, без ње би народи нестали као фантоми без историје, јер историја почиње тамо гдје је настала вјера. *Али постоје људи који се интересују* само за то да задовоље своје сопствене потребе, људи којима је њихов чреб једини симбол и идеал. Они не вјерују у широкогруди елан који чини да се смрт дочека са химном на устима, и оне називају такве људе будалама, лудацима. То су људи којима је душа туберкулозна, људи који за средину у којој живе претстављају само баласт, будући да они од те средине траже све, а не показују ни мало спремности да и сами од себе њој нешто даду. Такве људе треба људска заједница искључити, одвојити од здравога елемента, како га не би закужили својим отровним дахом.

Нова омладина, у тежњи за бољом будућношћу, надахнута чврстом вјером у побједу добра над злом, носи своје одушевљење и идеализам дубоко у свом срцу, и корача напред путем добра, не дозвољавајући никаквим злим силама да је зауставе. Она зна да њој нема живота без њене отаџбине, а и свјесна је тога да је и живот њене отаџбине у њој, у њеним рукама којима је уједно намијенио да је приме из руку својих очева и поведе у бољу будућност. Њој је јасно да та свијетла будућност њене отаџбине, тај њен највећи идеал, не лежи на путу авантуризма и злочина, већ само *на путу поштења и рада. Тим свијетлим* путем уђи ће поштене и радне младе генерације у нову младу Европу засновану на тим најузвишенијим људским врлинама

46 совјетских авиона одједном оборено

Њемачко ваздухопловство је још жешће бомбардовало кавкавске луке Црнога Мора, изазвавши велика разрушења војних постројења. Између Дона и Волге су формацује Штука и других бомбардера уништиле концентрације трупа и борних кола. У томе сектору су њемачки ловци срушили 46 совјетских авиона не претрпивши никакву штету.

Јапански успјеси

Снаге јапанске војске сукобиле су се током мјесеца маја, јуна и јула на доњем току ријеке Јангце у Централној Кини са кинеским снагама од 140.000 војника. Извршиле су 780 операција чишћења, у којима је непријатељ оставио на терену 5.887 љешева. Јапанци су осим тога ухватили 2.012 заробљеника. Предало се 7.172 кинеска војника. Заробљен је обилни плијен, међу којим се налази 206 тешких топова и велики број митраљеза.

Утицај температуре на врење шире

Најважнији момент при преради грожђа у вино јесте период врења. Познато нам је да се врењем шире или кљука, из шећера који је у њој, ствара алкохол. Дакле, алкохол је поред киселине, екстракта, укуса и мириса најважније за процјену вина, јер у колико у вину има више алкохола у толико се боље плаћа. Врење шире тј. претварање шећера у алкохол врши вински квасац. Да би квасац извршио свој задатак, мора да буде испуњено *неколико услова, а његово дјеловање*, у противном врење ће бити слабо, отегнути се дуго, или ће престати, прије него што је сав шећер претворен у алкохол. Квасац захтијева у погледу температуре, један оптимум, при коме се најбоље обавља врење. Али ако се ови услови удаљују од оптимума, посљедица је неповољнор рада квасца. Дакле врење се мора стално контролисати.

Узрок неповољног врења може да буде на првом мјесту ниска температура шире и кљука. У случају *ниске* температуре врење ће да иде спорије, а може да и престане ако се температура спусти испод 15—12° С. Ако у хладну вријоницу дође нормално топла шира, врење ће отпочети нормално, јер услед врења шира се још и сама од себе нешто загријe. Али ако се у хладну вријоницу унесе хладна шира и кљук, од грожђа браног преко хладног дана или јутра, врење неће ни почети. Хладној шири или кљуку требаће дуго времена да се загријe па и кад је врионица топла. Овом приликом морамо омогућити врење загријавањем шире. Ако је шира топла а врионица хладна, треба загријавати врионицу, а ако је шира и врионица хладна, треба загријевати и једну и другу.

Како и на који начин и до које температуре ћемо загријавати ширу? Најпростије загријавање шире може се вршити у добро калајисаним бакреним казанима. Из бурета, бачве, или каце, оточи се у казан извјесна количина шире која се загријева 50—60° С, и тако загријана сипа се опет у оно исто буре, бачву, или кацу. Опет се из исте бачве узме нова количина, те се на исти начин загријава и враћа, док се температура шире у бачви не попне на 18—20° С. Загријавање шире не смије никако прићи преко 60° С, јер би шира добила укус укуваног вина. Исто тако приликом додавања загријане шире хладној треба снажно мијешати, чиме би се постигла једнака температура читавом бурету. За велике количине шире овај начин загријавања иде споро. Већи подруми имају за то нарочите загријачe. У новије вријеме загријавање се врши и струјом.

За загријавање вриоице, најболе су видне пећи али могу послужити и друге, с тим само да не диме. Пећи не смију бити близу бачава. Загријавањем вријонице, шира се у бурадима не загријава равномјерно. Горњи дио шире у бурету се јаче загријe, те може доћи и до превирања, дочим загријавање доњег дијела иде слабије, те шира може остати слатка. Ради *тога потребно је вршити мијешање* шире у бурадима, због изједначавања температуре, да би се постигло равномјерно врење.

Врење може престати и услед високе температуре. За вријеме топлих дана, када се врши берба, шира и кљук долазе у вријоницу већ загријани са преко 20° С, те одмах почиње бурно врење, температура се брзо дигне на 30° С па и више, а вински квасац на оваквој високој температури не може да ради, па врење *престане прије него, што је сав шећер* превео. Дакле висока температура је неповољна за врење, јер се губи нешто алкохола и букетних материја, квасац ослаби, а што је и најнепожељније на оваквој температури развијају се сирћетне, млијечно киселинске, као и манитне бактерије, које из шећера стварају сирћетну млијечну киселину и манит, а непревела количина шећера, служи као добра средина за даљи рад ових штетних по вино бактерија, односно пљивица.

Против високе температуре теже се борити, те стога је она опаснија за врење. Најпрепоручљивије је у оваквим случајевима врење вршити у мањим бурадима. Врионица се мора расхлађивати отварањем прозора и врата ноћу, а шира се мора претакати и хладити у плитким шафељима. Под вриоице треба полити са водом, јер услед испаравања топлота се нешто снижа. Борбу грожђа вршити у јутро док је хладније. Температуру треба стално контролисати и не дозволити да се више преко 27—28° С.

Најпогоднија температура у врионици за вријеме превирања треба да буде 18 — 25° С, максимум, јер винске квасац на њој најболе ради, и врење се обавља нормално.

А. В.

Наша је света дружност, да помогнемо породице националних бораца.

Свак треба да учествује у *давању новчане помоћи за* Национални покрет.

ЈУНАН

Чули смо већ више пута о дубоком продирању јапанских трупа у кинеску провинцију Јунан, које је етапно одмах послије освојења бирманског града Мандалаја.

Јунан лежи на крајњем југозападу Кине и претстаља један од најмање насељених средјела Источне Азије, иако је прилз к њему знатно олакшан отварањем жељезничког саобраћаја на Тонкинској пруги, која полази од Хајнаја. Још више је проучавању тог краја допринијело отварање Бирманског пута, који је повезао Јунан са западом.

Јунан запрема 320 000 квадратних километара, тј. по територију одговара бившој Југославији и Португалу узетим заједно. Граничи са Бирмом, Тонкинском и кинеским провинцијама Куангси, Кејчоу и Шехзан.

Орографско и хидрографско богатство игра огромну улогу у привредном животу земље. На сјеверној граници тече Јангцекјанг, запада са пресјецају Салуен и Меконг, југозападно Јуанг Кјанг, који тече кроз јужну Кину и улијева се у море близу Макаоа. Иако богате водом, ипак су сва те ријеке од малог промјетног значаја, јер су пуне брзака. Сама Јангцекјанг је знатним дијелом пловна.

Јунан обилује и великим језерима. Међу њима је главно Тиенху, високо скоро 2.000 метара.

Јуанска клима је сува, благодарећи знатно високим на којој лежи та област. Температура је најидеалнија за Европљане. У љету нема претјерано жеге, а зимска се рјетко спушта испод + 10° Вјетрови који се ту укрштавају доносе довољно кише, у одређено годишње доба, а доносе ту и страшне тајфуне са Пацифика. Углавном може се рећи да ту влада умјерена тропска клима. Такви су привредни услови али земља богату и разноврсну флору и фауну. Налазимо на биљке почевши од њих које и код нас цијетају па све до каучуковог дрвета, док се у животињском царству мају и слонови, па чак и пантери.

Становништво је прилично рријетко: једва 12 милиона душа. Насељавање је у малим аграрним крајевима по равницама. Брда су скоро пуста. Измјешане су ту 3 расе: Кинези, Тајбанци и Малајци. По ријеци су становници Јунана већином муслимани. Најпространије је југозападно [illegible] наречје, које је у центру измјешано са [illegible] мандаринским narečjem, сјеверозапад[illegible] говори се тибетанским, док [illegible] на Хелу, [illegible] ци, Моас и Хису имају [illegible] језике и писма.

Ј[illegible] богат, али је његово [illegible] у повоју, будући да је [illegible] и тиме се изграђивао вишим [illegible] људи. Малобројна подаци којима [illegible] располаже показују да би та провинција могла имати сјајне перспективе, обзиром на своја богатства у неким дијелима на примјер: калају, бакру, цинку и средњастом угљу. Јуански калај је чувен већ преко 3 вијека и даје сада око 9.000 тона годишње. Још већи је производња цинка, који се креће између 15—30.000 тона. Производња других руда није позната, али има разлога сматрати да ће ту и треба потјеловати.

У Јунану има и нешто фосилног угља, живе, антимона, кобалта, жељеза, арсена и других метала. Брижљиво проучавање тог пајна свакако би знатно повољно искористиваање тих богатстава.

Шуме претстављају како по квантитету тако и по квалитету стабла велико богатство. Највише је заступљено тропско дрвеће. Јуан издаје производи шећер, дуван, чај, лак, камфор, бибер, рабарбару, кукурузу, пшеници, јечам, рижу, поврће и т.д. Важно је истаћи гајење свиленe бубе и с тиме у вези знатну производњу свиле.

Сточарство је такође на завидној висини: говеда, коза и оваца има у знатном броју, али њихово искоришћавање је локалне природе. Најважније је живинарство, које даје огромну производњу јаја, која су у нормално вријеме највећим била извожена на далеке пијаце, чак у Европу и Америку.

Јасно је то да привреда Јунана није на издалека развила све своје могућности — ни на једном подручју. Нарочито то треба истаћи за рударство. Над остатак подкра тог краја са другим напреднијна земљама утицао је негативно на привреду, а и сваки друг развој те кинеске провинције. Али изгледа да ће се ускоро и за ту отворити нова ера у оквиру новог азијатског поретка.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Љетна обољења. И љето има својих сезонских болести, а ове су већинном стоматчне природе. И вода, а још хладна, које у ово доба најмање има, а највише се троши и не паази довољно на њено поријекло, па кисјело воће и поврће овлаш опрано, па упљувци мува и других инсеката и др., све то изазива поремећаје у нашим органима за пробаву, најприје у форми обичног пролива са или без температуре и крви, и често са повраћањем. Ова обољења нарочито су опасна и смртоносна за малу дјецу.

У овој невољи, као предохрана нека нам буде правило да и воће и поврће не једемо пријесно, него кувано или више пута у освједенo чистој води добро опрано. И воду, ако није *загарантовано чиста изворска*, обавезно прокувати, па расхлађену пити. Мувама и другим инсектима објавити немилосрдни рат до уништења. У овом ћемо најболе успјети, ако држимо не само све просторије у кући у највећој чистоћи, нарочито кухињу и оставу па двориште и заход, него и своје тијело, а нарочито руке које обавезно прије сваког јела добро сапуном и врућом водом опрати. Све ово савјетовати и захтијевати и од својих комшија и тако помоћи општинске санитетске власти, *које по дужности* интервенишу и дају сходне савјете и средства за успјешно вођење акције за очување народног здравља.

Само овако, личном и заједничко акцијом, моћи ћемо се одбранити сачувати од ових досадних и опасних обољења, која у већини не би смјели оставити без љекарске помоћи, јер често од њиних посљедица могу страдати и сва домаћа чељад и оближња околина.

Др.

Прилажући мјесечно и најскромнији износ за Национални покрет, много ћете помоћи онима којима та помоћ треба.

ПОДЛИСТАК

Бескрвни дуел

или

Химна о љепоти жене

Колико необична толико и чудновата. Заиста под неким углом врло и интересантна. Добија се утисак, као да њени учесници ни за часак, ни тијелом ни духом, не бораве у овој, како се каже за земљу, долини суза. Као да не осјећају сву бол и тегобу животну.

Или, ако и осјећају, способни су да *се макар и за тренут, када падну под* утицај хипнозе лијепих очију, издигну из тешке свакидашњице и да се као птица весело вину у више регионе.

Колико начине духа! У њиховом сањарењу, а можда и у стварном доживљају, види се колико су то инвентивни духови кад су у стању да раздрагањима налагањима прикажу у свијетлим бојама сиву свакидашњицу.

Интересантно је да у њиховом излагању није извјесна боја очију или косе, већ она ватра, занос, усхићење и радост што пробија кроз њихове редове, тако да се пред нашим очима, као на филму, развијају мали романи најинтимније душевности човјекове.

Плава, црнка или смеђа, то су конкретне визије наше идеализиране чежње.

У сваком од нас прије него се у животу сретнемо са „идеалом“ већ су јасне претставе вољеног бића. Само када дође моменат остварења те наше чежње, дође и боја очију или косе, да као „рам“ истакне љепоту и одлике нашег идола и појача наш занос *и дивљење.*

Наша фантазија, наша сањарења и унутрашња збивања конкретизују се, дакле, у очима, коси, стасу, лику и покрету и у укупној грацији љубљене, и ми онда постајемо роб њене дражи.

Боја очију или косе вољене, оне су као онај танак вео који прозирно покрива дражи к чаробност њену.

Зар се у загрљају или слатком пољупцу истиче боја изнад дражи, ватре и заноса вољене? Не, јер онда боја се губи као сјена шампањска.

Затим, из преплетаности разних боја у једном истом идеалу не дају ли заиста печат једне незаборавне љепоте, тако да и у отсјају њеном, као у дугиној линији, видимо чари свију појединачних боја?

Зар и маштање не даје љубљеној одлике, које сваки од нас индивидуално у свом срцу и души држи, да их по цијелој њеној појави поспе као алађаним прахом.

Наше маштање дочарава код нашег идола у суперлативу сву њену драж и љепоту. И ми, када у духу засипамо алађаним листићима и бајним ружама њену љупку појаву, оживотворавамо нашу чежњу о типу идеала.

Не чудим се „Бину“, што своме идеалу даде златне витице, плаве очи и што јој као анђелчету заиста инспира химну, пјесму опојну и вјечите љубави, и што је попе на трон сања и чежње наше.

То је пјесма као најљепша ружа са којом се може закитити и она црнка, као и она плава, или ма које боје била, јер је то онај дивни оквир што уоквирује њену драж и љепоту.

Не чудим се ни осталим анонимима, што по свом кроју и руву, заиста једним мајсторским стилом, пред наше душевне очи дотоше зазјеку иза које се крије ремекдјело божанског стварања љепоте. Њихова пјесма је вјечито кандило на жртвенику љепоте, који кроз вјеково сјаји и обасјава душе наше. Обасјава нам и посљедње ступање са ставе овог мукотрпног живота прије одласка у вјечност.

Боја очију или косе љубљене, то су *мелеми за наше очи, али за душу* и срце наше они су само отвор у неизмјерне красоте њене што се крију од нашег погледа. Као што се код једнородних и једнобојних ружа у природи налази исти мирис, тако се и код наших идеала, било које боје, крију исте основне дражи.

Боја очију или косе тада се код нас губи из видика, свијести, као пливачу на пучини морској таласићи и свијетло површинско огледало када варони у неизмјерне дубине његове...

Зато не пјесму спољашњем отсјају љубљене или женске уопште, већ укупним дражима њеним, јер Божанство, када је стварало најизразитији облик љепоте, није је само посуло чаробним прахом, већ је у њу удахнуло сву милину и душевну љепоту, која сјаји у унутрашњем ватром. Таквом ватром *сјаји њена нутрина, пробија и обасјава* њену спољашност и уоквирује пуну њену љепоту. Тада пред нашим очима спољашност јој сјаји у разним чаробним бојама, којима се ми ваносимо и опијамо већ према моменту сусрета у цвјетној пољани наших сања или можда у сусрету на стази живота.

Зато, Ваше „мачеве“, господо, извучене у одбрани цркве, плаве или смеђе, или ви остали који се мислите на арени појавити, натраг у корице, и складно пјевајте једну пјесму вјечној *женској љепоти, која провирује* кроз све боје очију или косе и кроз неразгрнути вео, који пред Вашим очима крије неизмјерне чари жене.

Б. К.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Једна висока посјета

Наш народни борац и истакнути јунак Националног покрета Вуковић Ђ. Бајо Станишић службеним послом долазио је на Цетиње. Том приликом изволио је учинити посјету нашем Уредништву, похвално се изражавајући и одајући признање „Гласу Црногорца" за његово писање о народним потребама и питањима.

НА ЗНАЊЕ

Цивилни комесаријат за Црну Гору извјештава да је Управа П. ТТ., у циљу да обнови унутрашњу трговину, поново успоставила за публику промет поштанских упутница.

Црногорска јавност моћи ће према томе поново да се служи овим ефикасним средством, и може бити сигурна да ће свака пошта на овом територију тачно и брзо извршити њене захтјеве.

Положили велику матуру у Никшићу

На виши течајни испит у Никшићу приправило се за испите у јулу ове године 26 кандидата (19 мушких и 7 женских), од којих су положили испит и проглашени зрелим ови кандидати:

Бијелић Светислав, Бјелица Никола, Вујачић Велимир, Вукчевић Вјера, Ђурковић Светозар, Мијушковић Бранимир, Митровић Мирко, Николић Радован, Пејовић Даринка, Стевовић Божидар, Стринић Фадиља, Шекарић Радомир, Косовић Софија и Краљевић Миливоје

Одбијени су на три мјесеца 10, а на годину I кандидат.

Премјештени су

На Цетињу: Кусовац Вуко, чиновник поште Ријека (по молби); Јаблан Јован, службеник Техничког одјељка Беране (по молби); Павић Рајко, економ болнице Подгорица у III Дирекцију Гувернерства. У Подгорици: Вукчевић Милош, чиновник грађанске болнице Подгорица у Дом народног здравља (по молби).

Додијељен на рад

Беговић Ристо, званичник дневничар I Дирекције, IV-ој Дирекцији Гувернерства.

Пензионисани су

На Цетињу: Раичковић Филип, службеник Хигијенског завода; Маркуш Михаило, чиновник IX Дирекције Гувернерства; Мартиновић К. Јован, учитељ при V Дирекпији Гувернерства. У Подгорици: Станић Зако, служитељ Окружног суда.

Уважена оставка

На Цетињу: Љуцовићу Зефу, чиновнику приправнику I Дирекције Гувернерства; Дагониг Терези, учитељици на раду у V Дирекције Гувернерства; Черњак-Црнић Љубици, чиновнику Хигијенског завода. У Подгорици: Вукчевићу Митру, на раду при Финансијској делегацији.

Престаје им служба

На Цетињу: Лубарди Милу, учитељу у Љуботињу; Бојозану Марку, учитељу у Бечићу; Ђуровићу Филипу, учитељу у Велестову; Мартиновићу К. Нику, учитељу у Бјијцама; Калезићу Мирутину, на раду у IX Дирекцији. У Подгорици: Иличковићу Чедомиру, званичнику дневничару-болничару при Грађанској болници.

Удаљени са дужности

У Никшићу: Брајовић Спасоје, учитељ (на неодређено вријеме); Брајовић Лазар, учитељ (6 мјесеци).

Отпуштени

У Бару: Вукановић Вукан, хонорарни наставник цртања; у Никшићу: Буричковић-Петрић Јелена, учитељица; Радојевић Радоје, учитељ; Роченовић Милинко, служитељ Среског начелства; у Бијелом Пољу: Раичевић Миливоје, учитељ у Аваању; Вељић Радован, учитељ у Бистрици; Беговић Ђорђе, прегледник црногорске страже и Брајовић *Мироје, званичник дневничар.*

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Подизање јагодњака

Некада се вртна јагода сматрала као ријетко луксузно воће, а данас има баштенска производња јагода услове, да постане једна од важних привредних грана. Ова ниска вељаста воћкица спада у ред најпретабилнијег и најздравијег воћа; зато би требало да се обрати већа пажња производњи вртних јагода и подивању нових јагодњака.

Јагода је вишегодишња биљка, развмножава се највише садницама. Развија вријеме, које се пружу по земљи, на њиховим зглобова тјерају жилице у земљи и образују се нови бокори, који се као саднице саде на стална мјеста. Јагодњак, који се на ново подиже, треба засађивати само оним садницама, које су се важилиле од биљака бујног пораста и обилног рода, јер саднице од слабих, кржљавих биљака дају врло мало користи.

Вртна јагода воли сунчан положај, јаку, добро прерађену, хумусну, пјесковиту, умјерено влажну земљу, чији положај нека буде по могућности нагнут према југу. Сувише кречну земљу не воли. У таквој земљи, често се појављују жуте пјеге на лишћу, родност ће бити врло малена. У мршавој земљи бити ће такође родност врло слаба, те бокорење и бујност недовољна. Родност ће бити на сувише влажној земљи такође слаба. Хладну и тешку земљу треба прије поправити додавањем ситног пијеска, незгорелог стајског гноја, кречњака, струготина од дрвета; који се материјал дубоким прекопавањем односно риљањем добро промијеша за земљом.

Земљиште за јагодњак треба добро прерилати. Засађива се у јесен и прољеће. Најдаља је садња у августу или септембру, јер онда се има већ идуће године мало рода. Тога рода нема идуће прољеће, ако се сађење обави касно у јесени. Како вишегодишња родност врло много исцрпи земљу, треба већ код подивања нагнојити приликом риљања добро мајубрити прегорелим стајским гнојем (500 кл. на 100 м²), или компостом. Риљање и бубрење треба што је могуће ранијеу њено извршити. Прије самог сађења прекрије се и површина земљишта прегорелим стајским гнојем, односно компостом.

Чим прве јесење кише дозволе, приступи се сађењу што прије. За садњу се раздијели простор на леје по 1 м. ширине; на сваку леју долазе 2 реда садница, а у реду садница од саднице по 25 см. удаљена. Између леја остави се 20 см. пута за пролаз. За сваку садницу треба ископати малу јамицу, што се учини малом лопатицом, односно руком.

Родност јагода је у првој години мала, у другој години буде обилнија (око 20 кг. на 100 м²) и плодови крупнији, у трећој години је родност на врхунцу (око 50 кг. на 100²), а у четвртој години роди још нешто само у јакој земљи, а иначе сасвим мало. Зато је упутно, да се јагодњак разди јели на 4 једнаке парцеле, те се постепено сваке године засади по једна парцела са младим садницама. Тако ће након 4 године јагодњак сваке године донијети обилан и једнако мјеран род. Дио са трогодишњом насадом се четврте године рериља и посади површ̄ем, а нови насад јагода се посади на нову леју, гдје се дотада гајило поврће.

Инж. Н В.

РАДИО-ЦЕТИЊЕ

ТАЛАС. ДУЖИНА 218 М. РАВНО 1381 КИЛОЦИКЛ.

Црногорска радиофонијска станица преноси свакодневно сљедеће програме:

Од 12,30 до 13 часова: Музички програм;
Од 13 до 13,15 часова: Знак тачнога времена и дневник на италијанском језику;
У 13,15 часова: Дневник на српскохрватском језику;
Од 19,30 до 20 часова: Музички програм;
Од 20 до 20,40 часова: Знак тачног времена и дневник на италијанском језику;
Од 20,40 до 21,30 часова: Музички програм;
Од 21,30 до 21,45 часова: Дневник на српскохрватском језику са биљешкама сила Тројног Пакта и евентуалним политичким коментарима;
Од 21,45 до 24 часова: Музички програм;
У петак, у 21 часова: Радио-комедија;
У суботу, у 19,15 часова: Час за војнике;
У недјељу, у 13,30 часова: Духовна музика;
У недјељу, у 19,15 часова: Преносе за дјецу;
У сриједу, у 19,50 часова: Спортске вијести (преносе се Риме).

МАЛИ ОГЛАСИ

Моје свједочанство о свршеном VI-в разреду подгоричке гимназије број 39 изгубио сам те га овим оглашавам за неважеће.

Божидар С. Поповић
ђак из Подгорице
2-3

За вријеме б. Југославије, моје власти су ми одузеле једну мазгу смеђе длака. Дозвао сам да је мазга у вријеме капитулације остала у Доњем Загарачу. Мазга носи број 59.

Молим оног поштеног човјека, код кога се налази моја мазга, да ми је уз награду врати.

Душетић Стево Ников
Будва
1-3

Божо Шкепов Павловић, 20 година стар, средњег раста, плаве косе, родом из села Крушевица (општина Херцегнови), априла мјесеца ове године нестао је од своје куће. Од тога времена не знам за њега ништа: да ли је жив или мртав, па стога овим путем молим све оне који би га евентуално познавали или знају нешто о њему да нам све јаве о његовој судбини.

Шкепан Павловић,
село Коушевине, општина Херцегнови,
Провинција Боке Которске
2-3

Моје увјерење о свршеном IV разреду гимназије у Данилов Граду, издато 1928-29 год. изгубио сам те га оглашавам за неважеће.

Радован К. Шћепановић
Данилов Град
2 3

Изјављујем да се одричем свога сина Мурата Хашимбеговића, јер исти проповиједа комунистичку идеологију, те за сва његова дјела не одговарам.

Мухамедбег Хашимбеговић
бивши народни посланик
из Пријепоља
2 3

Моју лачну легитимацију под бр. 23 издату ми од општине Цриничке у Вр-пазару и шиферску војну легитимацију издату ми од стране штаба I батаљона борних кола изгубио сам, те и са овим оглашавам за неважеће.

Стеван М. Бокан
2-3 [illegible] редник борних кола

И[illegible] ство о свршеном III разр[illegible] гимназије [illegible]тињу и крштеницу, те ис[illegible] оглашавам за неважеће.

Михајло Ј. Поповић
2-3 из Цетиња

Школско свједочанство о свршеном II разреду цетињске гимназије изгубио сам, те га овим оглашавам за неважеће.

2-3 *Ђико П. Дервиш*

Моја жена *Милуша Савићевић* рођена *Ђукановић*, напустила ме је без мога одобрења. Овим је позивам да се у року од десет дана врати на продужење брачног живота, у противном ће сматрам је својом женом и не признајем дугове које иста направи.

Благоје Б. Савићевић
тежак из села Витасојевића
2-3 општина Пешпијевка

Тражи се мали стан, односно двије или једна већа правна или меблирана соба. Обратити се Уредништву листа.
2 3

Дана 22 јула ов. год. напустила ме је моја супруга Војислава Болевић, рођ. Катинска Овим путем изјављујем да је више не признајем за своју жену, те од дана њеног одласка из моје куће не признајем никакве дугове које буде учинила на моје име. Истовремено сам подвео надлежној власти тужбу за развод брака.

Василије Болевић
фризер из Подгорице
3 3

ПРОДАЈЕ СЕ:

Мушки златан сат и ланац, ручни женски златан сат, сребрна пашада, два пара новог и два пара половног мушког одијела, два нова женска капута и др.,— дјелимично за паре и намирнице.

Питати код Вукашина Павлићића Ивановбегова 19.
3 3

Легитимацију издату ми од стране општине Цетињске изгубио сам, те је са овим проглашавам неважећом.

Легитимација је била под бројем 472.

Пантто В. Ускоковић
пиљар из Цетиња
3 3

Наставници стручњаци за језике и математику спремају ученике за испите из свих предмета. Својим радом гарантују за успјех.

Обратити се на адресу:

Благоја Јовановић наставник
2-3 Херцеговачка бр 17 — Подгорица

Продаје ми се из слободне руке моју непокретну имовину која се налази на Цетињу (кућа и једна половина рала орање земље)

1 3 *Стане Дела*

Моје увјерење, о свршеној малој матури Подгоричке гимназије, из 1922—23 школске године, као и увјерење о свршеном пошт. телегр. курсу са Цетиња школ. 1923—24 год. приликом пљачке Вирпазара мјесеца јула 1941 год. нестала су као и друга документа, те их овим путем оглашавам за неважећа.

Василије Т. Стојановић
бивши пошт. телегр. чиновник
3 3 Подгорица

ĐURĐE

CRNOJEVIĆ

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Приликом смрти наше премиле и непрежаљене кћери и сестре

† ЈАНИЦЕ М. РАДОШЕВИЋ

која се у најљепшем цвјету своје младости, у 21 ој години свога живота преселиу вјечности. Изненада, злим и несрећним удесом, престаде куцати њено младо срце 7 јула 1942 године, а сахранисмо је 8 јула у породичну гробницу пред саборном црквом у Вражегрмима. Отрже нам је трагичан удес из топлог загрљаја, покоси њену младост и идеале, а нас остави са вјечном раном на срцу са дубоким болом и сузама. Прерано нам пође, вољда са била зажељена свога тате пок. капетана Марка, стрица пок. командира Јована и осталих наших што почивају на том свјету, па је похитала у њихова наручја, похитала је да их закити као што је китила нас, те остасмо да за њом вјечно тугујемо, и да мјесто њене дивне и чедне младости гледамо свелу ружу и хладни гроб.

У нашем јаду и неизмјерној жалости узело је учешће и заједно са нама оплакало смрт миле Јаше наше племе, наши рођаци, пријатељи, кумови и познаници из племена и других крајева, па им овим путем изјављујемо нашу дожиотну захвалност и благодарност.

Хвала нашој браћи и племенцима села Пожара, Поточила, Мандића, Рожаца, Дабовића, Драковића, Борошиће и Купинова, из Острга и осталима који у онако великом броју дођоше и нашу милу покојницу искрено ожалише и до вјечне куће испратише. те нам тиме донекле бол и тугу ублажише — а посебно хвала онима из сусједства и околине, који се на глас о несрећи сте ђеше у наш тужни дом да нам пруже утјеху у јаду и болу, чиме нас вјечно задужише.

Хвала нашим својтама, познаницама и другарицама миле Јаше које је онако дирљиво, својски и сестрински ожалише, њену свелу младост са много свјежег цвијећа засуше и са сузама на посљедњи пут испратише — а посебно хвала онима које вијенце донесоше и на њен одар и гроб положише.

Хвала нашим пријатељима и познаницима из Пјешиваца, пријатељима Лакићима из Куле Лакића и Бојовићима из Жупе, који дођоше да заједно са нама оплачу милу Јашу и да је до вјечне куће испрате.

Хвала г. г. Радомиру Станишићу, ком. національне чете и Душану Станковићу, претсједнику Вражегрмске општине, који говоре одржаше и са нашом се драгом покојницом топло опростише.

Хвала г. Сави Дајићовићу, свештенику, који над пок. опијело изврши.

Хвала нашим пријатељима и познаницима из Данилова Града, Никшића и свима онима који нам било лично, било писменим путем саучешће изјавише,

Још једанпут, нека је доживотна хвала свима и свакоме ко ма на који начин узе учешћа у нашој неизмјерној жалости и болу за милом Јашом, те нам тиме донекле олакша и пружи утјеху

Острог—Вражегрмци, 25 јула 1942 год.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

мајка ГОРДА; браћа: МИЛУТИН, судијски приправник и ДРАГУТИН, студент права; сестре: МИЛИЦА, МИЛЕНА и СТАНА

Посљедње вијести са разних бојишта

АКЦИЈА ПРОТИВ РАСПРШЕНОГ РАТНОГ БРОДОВЉА НА МЕДИТЕРАНУ

Оборено уједанпут 46 совјетских авиона

ЊЕМАЧКИ БИЛТЕН ОД 17 АВГУСТА 1942-XX

Фиреров Главни Стан јавља:

Јужно од Доњег Кубања и у сјеверозападном дијелу кавкаских брда настављају њемачке и савезничке трупе са успјешним нападима. Дуж обале Црног Мора потопљена су у ваздушним нападима 3 обалска брода и један транспортни брод средње величине је тешко оштећен. У сјеверноисточном дијелу великог донског базена претрпио је непријатељ тешки пораз. Чишћење територија од распршених банди још увијек је у току. Њемачке и савезничке трупе држе чврсто цијели донски базен. Формације борбених авиона и обрушивача напале су поново жељезничка постројења и везе у непријатељској позадини. Источно од Вјазме и у ржевској зони трају још непрестане жестоке одбрамбене борбе. Такође и јуче одбијени су многобројни совјетски напади. Непријатељ је на многим тачкама реагирао, али је одбачен у противнападима. У сјеверном сектору фронта одбијени су на више тачака совјетски напади, а многобројне совјетске концентрације распршене су артиљеријском ватром.

У сјеверној Африци оборили су њемачки ловци 14 енглеских авиона не претрпивши губитке.

Дуж обале Ла Манша напала је тешка артиљерија војске војне објекте у доверској зони. Током изолованих покушаја напада на западну и сјеверну Њемачку и на запосједнуте територије оборена су 4 британска апарата. Ноћас су њемачки борбени авиони бацили разорне и запаљиве бомбе на важне војне објекте у централном и источном дијелу Велике Британије.

Египатски фронт

На египатском фронту није било значајнијих догађаја. Ометачки покушаји које је непријатељ у ноћи на 15 августа извео у непосредној позадини, сматра су одбијени. Италијански и њемачки ловци су оборили у борби 5 британских авиона; 2 друга авиона оборили су наши ловци над централним дијелом Средоземног Мора.

На Египатском фронту ухваћено је неколико заробљеника приликом напада непријатељских извиђачких одреда, који је одмах био одбијен. Противавионске батерије дивизије „Аријете" разориле су још и 1 британски авион. Њемачки ловци су у борби оборили 4 Куртиса.

Источни фронт

Берлинска штампа истиче у вези са развојем ситуације на источном фронту чињеницу да њемачке и савезничке снаге и поред теренских потешкоћа напредују међу кавкаским висијама. Наставља се систематско напредовање такође и у правцу југоистока као и у зони између Азовског и Црног Мора. *На неким тачкама пружа непријатељ најогорченији отпор, који је међутим увијек савладан.* У вези са битком у стаљинградском сектору опажа се да резервисаност коју чува њемачка Врховна команда даје претпоставити да се и у сектору између Дона и Волге операције развијају према предвиђеном плану.

На јужном сектору руског фронта помогли су њемачки борбени авиони и обрушивачи операције копнених трупа у кавкаској зони. *Једна формација* њемачких авиона напала је поморске објекте и лучка постројења дуж обале Црног Мора. Ловци су пратили ове формације и оборили су — према до сада приспјелим вијестима — 6 совјетских авиона.

На централном сектору фронта напали су њемачки борбени авиони и обрушивачи концентрације и колоне совјетских транспорта упућених према првим линијама.

У ржевској зони помогли су њемачки авиони нападе и противнападе копнених трупа. Њемачки ловци оборили су у тој зони 9 совјетских авиона.

На сјеверу су извиђачки апарати извршили простране операције. Дуж финскога фронта напали су њемачки авиони совјетске аеродроме и концентрације трупа. Такође и на овоме сектору оборили су ловци у ваздушним бојевима 10 непријатељских авиона.

Медитеранска катастрофа

Протекло је два мјесеца од дана када су у Средоземном Мору Англоамериканци претрпјели тешку катастрофу која их је стајала 111.000 тона трговачког бродовља и 7 ратних бродова. Чињеница да су хтјели покушати са *21 трговачких бродова, праћених од* 25 ратних бродова, означава — како пише Дојче Алгемајне Цајтунг, да је ситуација у Египту толико критична да не дозвољава Енглезима да очекују ослобођење другим путем преко Рта Добре Наде. Како је примијетио коментатор Надио Лондона — закључује лист — положај осовинских снага на мору је много бољи од британског. Исти радио-коментатор рекао је у своје вријеме, да неповољна ситуација Енглеске на морима значи губитак рата. Услед тога је нова катастрофа знак који наговјештава да ће Енглеје навести на тужна размишљања. Док њемачко-италијанска сарадња око снабдијевања египатског фронта постаје сваким даном све тјешња. Британци су покушали да је униште, али, потпуна сарадња која влада између италијанских и њемачких поморских и ваздушних снага до сада је спријечила извршење ове намјере. Садашњи догађај у Средоземном Мору — закључује берлински дневник — је поновљен доказ, како је недавно рекао један њемачки адмирал, да је сарадња између поморских и ваздухопловних оружја Силе Осовине толико савршена и сачињава једну идеалну хармоничну заједницу.

Енглески губици над Средоземним Морем и Сјев. Африком и у Атлантику

Између 3 и 13 августа изгубило је британско ваздухопловство 154 авиона, од којих 32 над Средоземним Морем и Сјеверном Африком. У истом размаку времена изгубили су Њемци у борби против Велике Британије 45 авиона.

У ноћи 14 августа раздвила се у каналу Ла Маншу кратка битка између њемачких извиђачкихродића и енглеских мототорпиљера, током које је једна непријатељска *јединица тако* тешко била оштећена, да се може рачунати са њеним губитком.

У Мексичком Заливу торпедовани су и погођени пуним поготком 2 трговачка брода кубанске морнарице у служби Сједињених Америчких Држава.

Једна осовинска подморница потопила је једну колумбијску барку која је пловила у служби Сједињених Држава.

Посљедице великог пораза на Медитерану

Италијанске ваздушно-поморске снаге наставиле су акцију против распршених формација ратног бродовља, које је раније пратило конвој. Један борбени чамац торпедовао је са кратког растојања један контраторпиљер. Формације обрушивача погодиле су бомбама великог калибра 1 брод велике тонаже. Једна патрола ваздушних торпиљера погодила је једну тешку крстарицу и погодила торпедом један бојни брод. Ловци су оборили 4 Спитфајера.

Носач авиона „Илустријус", који се мучно докопао Гибралтара, смјеста је стављен у док.

Теретни брод што је јуче настојао да се докопа Сузе је енглески брод „Бризбен" који је, будући да није могао ући у луку, торпедован и потопљен.

До јутра 13 августа спашено је код туниских обала преко 200 енглеских бродоломаца.

Нова велика побједа, коју су извојевале италијанске ваздухопловне и поморске посаде у Средоземном Мору, изазвала је велико дивљење. Листови пишу да италијанске снаге данас доминирају Средоземним Енглеска флота, коју помажу сјеверноамеричке јединице, и поред огромне моћности тонажи, морала је да [illegible] пред [illegible]ојешћу италијанских [illegible] чак и што је претрпила губ[illegible] неуспоре[illegible] тежине.

Њемачка [illegible] агенција коментаришући [illegible] ударац, који је Енглеска претрпјела на Средоземном Мору, истиче савршену сарадњу италијанског и њемачког оружја и наглашава да ће ова побједа довршити тешке послиједице за Енглеску, које ће се ускоро показати.

(Њемачки листови истичу да је британски адмиралитет био присиљен да саопшти такође и губитак велике тешке крстарице „Менчестер", изгубљене у борби у Средоземном Мору. И сам Черчил — пише Цвелфур Блат — морање се чудити када види бројке којима је изражена величина ове енглеске катастрофе. Триумф осовинских снага је потпун, и непријатељ се мора увјерити да их више не може некажњено сусретати, *поготову у Средоземном Мору. Лист* Фелкишер Беобахтер, истичући нову велику побједу, наглашава да је она извојевана управо у тренутку када су Енглези и Американци добили страховити ударац код Саломонских острва. Ово је нови страховити доказ тијесне сарадње која влада међу силама Тројнога пакта, парализујући сваку противничку акцију у ма којем мору на свијету.

Појединости о борби код Саломонских острва

Гласник јапанске морнарице је дао интервју у коме је рекао неколико појединости о поанатој борби на Саломонском острвљу. Он је рекао да је дошло до борбе ноћу. То је био и разлог због кога су јапанске лађе биле у бољем положају. Брзи амерички пораз је доказ неискуства морнара Сједињених Држава у ноћним борбама. *Морнари требају да имају једну спе*цијалну обуку за ноћне борбе. Јапански бродови су могли прећи преко сјеверноамериканског поморског разврставања, а да морнари Сједињених Држава нијесу били у стању ни да упере топове против њих. Он је завршио, рекавши, да се битка одигравала на врло блиском отстојању тако да су се јапанске и америчке лађе сударале међу собом.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Стигао је у Шпању, долазећи из Сједињених Држава, бивши јапански конзул у Лос Анђелосу. Он је изјавио да су сјеверноамеричке власти присилиле 115.000 јапанских подданика да се у логорима преселе са западних обала Сједињених Држава у унутрашњост земље. Ово је изазвало код јапанских подданика велике неприлике и лишења.

— Вијести из Бомбаја јављају да у Индији расту нереди. Полиција је досада отварала паљбу чак и против дјеце. У међувремену лондонска штампа наставља са својим бесрамним цинизмом. „Дјели Мејл" јавља да би Ганди са својих 250 присталица требао да буде депортован и стрпан у затвор у неодређеној области Индије. Једном ријечи — вели енглески лист — морали би Махатма и његови другови да се држе као таоци, како би се Индији присилили на добро понашање.

— Командант њемачке подморнице која је потопила носач авиона „Игл" поморски поручник Розенбаум одликован је од Фирера Гвозденим крстом. Командант Розенбаум има још из 30 година, а потопио је 6 трговачких бродова од 45.000 тона у Сјеверном Мору и Атлантику.

— Једна велика демонстрација у којој су судјеловали 70 000 Индијанаца који станују у Шпањи развила се у славопјевке независности Индије. Прочитана је посланица Боза, која је изазвала оприсне акламације.

— Потсекретар министарства рата Уједињених Сјеверноамеричких Држава, говорећи радницима једног ратног постројења, рекао је: „Хтио бих вам рећи да се ситуација развија у корист Англосаса, али ни е тако. Сјеверноамерикинци се налазе још и сада у ставу одбране".

— Каудиљо ће сљедећег четвртка присуствовати једном збору фалангистичких и синдикалних снага у Вигу. Један дио рибарске флоте биће мобилизован ради транспортовања у Виго из оближњих цеврта 30 000 поморских радника.

— Енглеске колонијалне власти Кеније, Уганде и Занзибара ријешиле су да смање увоз усјева помоћ[illegible] расположивог трговачког бродовља.

Револуција у Индији постаје све више опасна

Британска информациона агенција сазнаје да Каунпура да су у Индији запаљена многобројна жељезничка постројења. Осим тога је извршен покушај прекидања телефонских и телеграфских веза у томе граду. На улицама су подигнуте баријаде. У Дакиу су ухапшене 34 особе. Неколико група индијских младића извршило је пуриш на гимназији. Мјесна полиција је забранила свако сакупљање више од 5 особа. Муслиманска лига је сазвала своје чланове на скупштину која ће се одржати у Бомбају.

Јапанска штампа објављује категорични деманти тврдње англоамеричке пропаганде да су нереди у Индији тобоже смирени. Телеграми из Новог Делхија јављају да се напетост све више повећава. Сваки инцидент доноси опасност да изазове друге још теже.

Вијести из Индије јављају да је ове недјеље сазвана сједница Савета муслиманске лиге, којом се приликом има донијети одлука о ставу исламских маса у вези са садашњим положајем и са могућностима за реализацију аспирација свих Индијаца. У круговима блиским Вице краљу сматра се да ће и муслимани протестовати због репресије и да ће прихватити револуцију којом се захтијева непосредно признање независности, аналогно револуцији паниндијске партије.

У Енглеској се настављају критике *рада енглеске владе у Индији на суз*бијању националистички револуционарних покрета. Оштро се пише о хапшењу Гандија и других шефова Конгреса. Један стручњак за индијске проблеме одржао је на радиу конференцију у којој је успоредио ситуацију Индије са вулканом. Узбуну није наредио Ганди; грубо хапшење Махатме подигло је спонтано индијски народ.

CRNOJEVIĆ